

Rodina protokolů TCP/IP verze 3

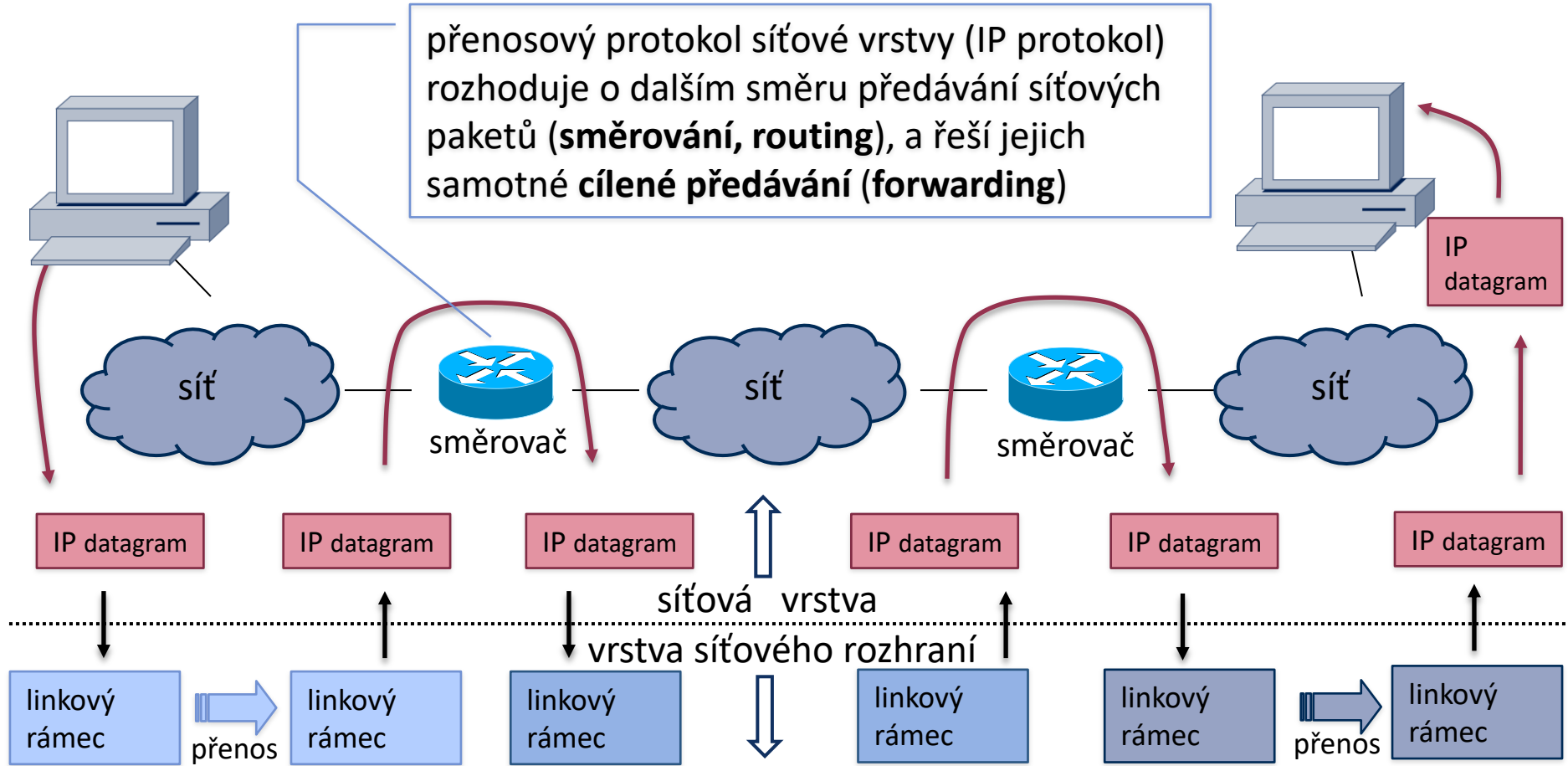
Téma 5: Protokol IPv4

Jiří Peterka

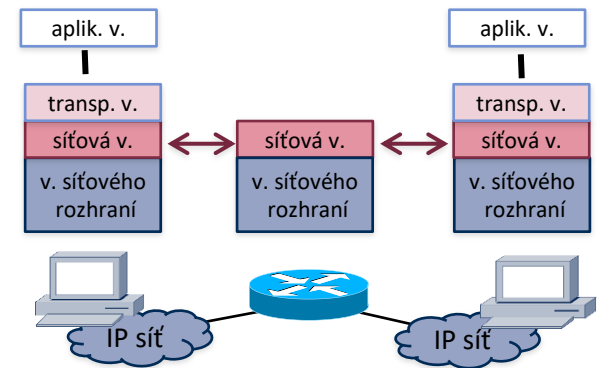
- je univerzální
 - snaží se fungovat „nad vším“
 - viz: IP over Everything
 - nevyužívá specifika přenosových technologií vrstvy síťového rozhraní
 - chce jen "společné minimum"
 - snaží se zakrýt odlišnosti
 - vytváří jednotné prostředí pro všechny aplikace („jednotnou pokličku“)
- pracuje s virtuálními pakety
 - nemají ekvivalent v HW, musí se zpracovávat v SW
 - říká se jim **IP datagramy**
 - protože se přenáší nespojovaně
 - zatímco u IPv6 se hovoří o paketech
 - mají proměnnou velikost
 - problém: může docházet ke fragmentaci
- je zaměřen na jednoduchost, efektivnost a rychlost
 - je nespojovaný
 - nečísluje přenášené datagramy
 - negarantuje pořadí doručení
 - negarantuje dobu doručení
 - funguje jako nespolehlivý
 - negarantuje doručení
 - negarantuje nepoškozenost dat
 - nepoužívá potvrzení
 - nepodporuje řízení toku
 - je „síťově neutrální“
 - pracuje stylem best effort
 - ke všem datům se chová stejně
 - nepodporuje QoS

- protokol IP je jediným přenosovým protokolem síťové vrstvy
 - experimentální protokol ST se neujal a nepoužívá
- ale kromě něj patří do síťové vrstvy i další protokoly a mechanismy:
 - ICMP (Internet Control Message Protocol)
 - pro přenos zpráv týkajících se fungování protokolu IP („posel špatných zpráv“)
 - IGMP (Internet Group Management Protocol)
 - pro správu multicastových skupin
 - protokoly pro směrování
 - RIP (Routing Information Protocol)
 - OSPF (Open Shortest Path First)
 -
 - mechanismy překladu adres
 - NAT (Network Address Translation)
 - překlad z IP na IP
 - ARP
 - překlad z IP na HW adresu
- s fungováním síťové vrstvy úzce souvisí také:
 - vše kolem IP adres
 - a jejich využití, přidělování, distribuce
 - protokoly RARP, BOOTP, DHCP,
 - vše kolem směrování
 - systém DNS
 - překlad mezi doménovými jmény a IP
 - protokoly SLIP a PPP
 - bytí patří do vrstvy síťového rozhraní

fungování IP jako síťového protokolu

- protokol IP je posledním protokolem (počítáno „odspodu“), který musí být implementován i ve vnitřních uzlech sítě
 - i ve směrovačích

IPv4 datagram a jeho formát

- datagram má dvě hlavní části:

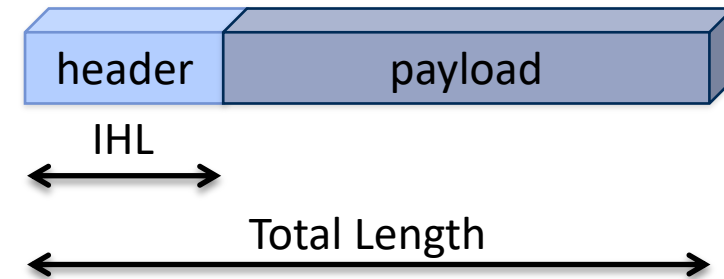
- **hlavičku** (header)

- proměnné velikosti: minimum je 20 B, ale může být větší
 - je nutný explicitní údaj o délce hlavičky:
 - IHL (Internet Header Length), 4 bity, v násobcích 4 bytů

- **tělo**, resp. datovou část (body, payload)

- také proměnné velikosti
 - je nutný (další) údaj o velikosti
 - Total Length, 16 bitů, max. velikost 64 kB
 - zahrnuje jak tělo, tak i hlavičku

možnost rozšíření se využívá jen zřídka, proto hlavička má obvykle jen 20 bytů

v praxi bývá podstatně menší, kvůli velikosti linkového rámce

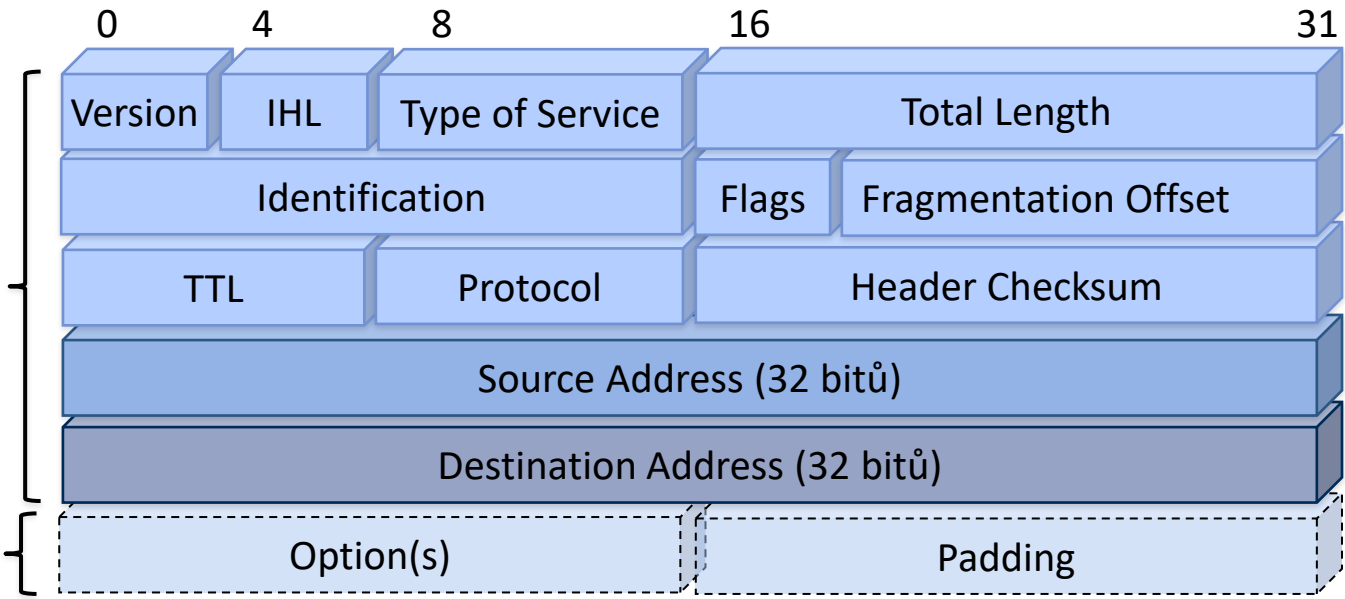
- datagram naopak nemá:

- **patičku**

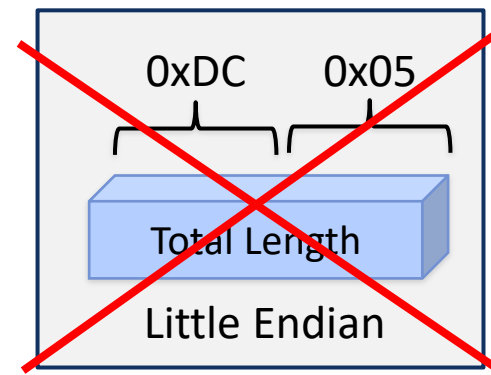
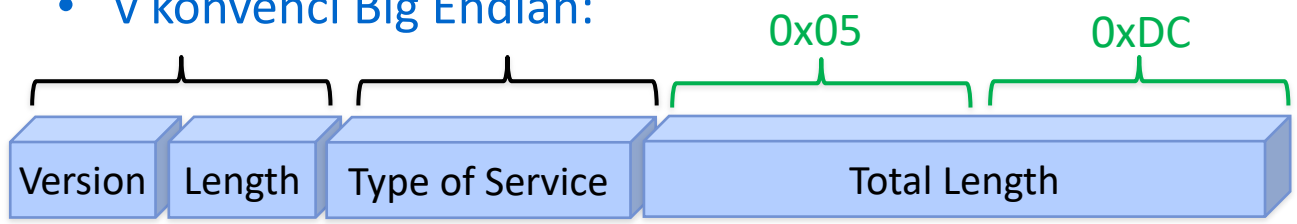
- s kontrolním součtem celého datagramu
 - kontrolní součet má pouze hlavička !!!
 - data v těle (nákladové části) nejsou kryta kontrolním součtem
 - jejich integritu si musí zajistit „ten, komu data patří“ (protokol vyšší vrstvy)

hlavička IPv4 datagramu

- má celkem 14 položek, z nichž:
 - 13 je povinných
 - dohromady mají velikost 20 bytů
 - minimální, současně obvyklá velikost hlavičky
 - 1 je volitelná
 - doplňky (Options)

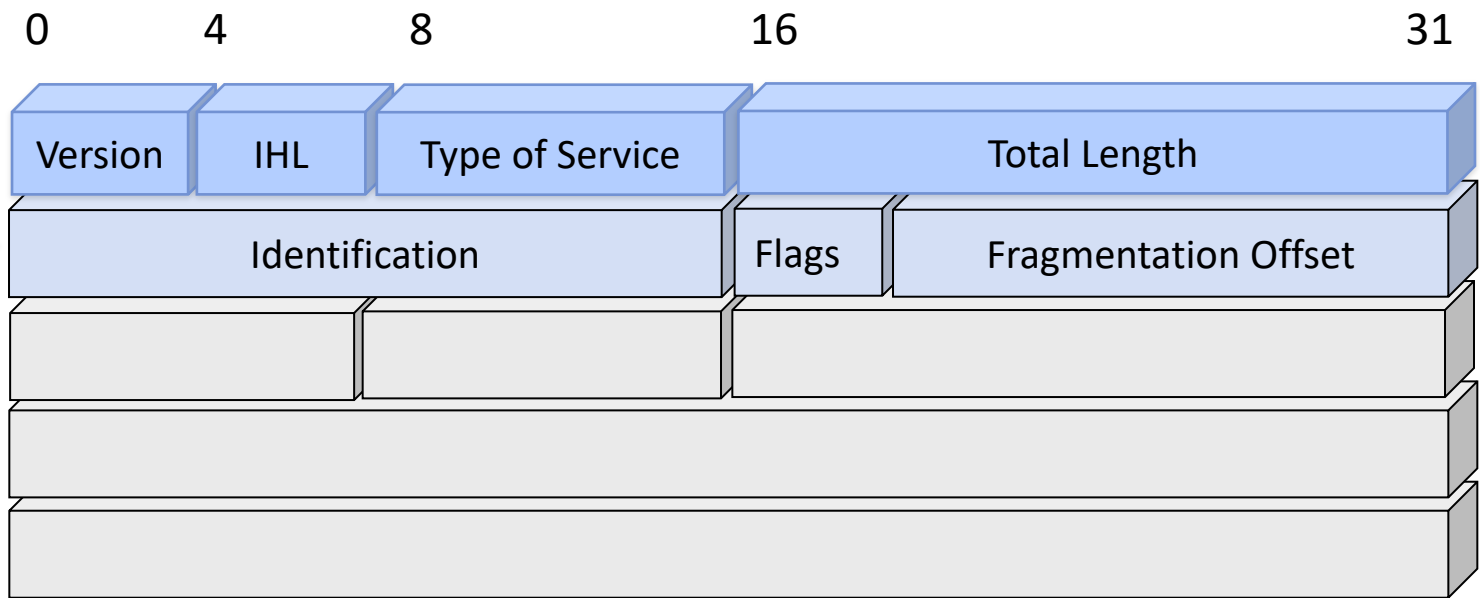

- údaje jsou do všech položek zapisovány podle konvence Big Endian
 - tj. „nejvýznamnější byte nejdříve“
- příklad: IP datagram velikosti 1500 bytů (0x5DC)
 - v konvenci Big Endian:

formát hlavičky IPv4 datagramu

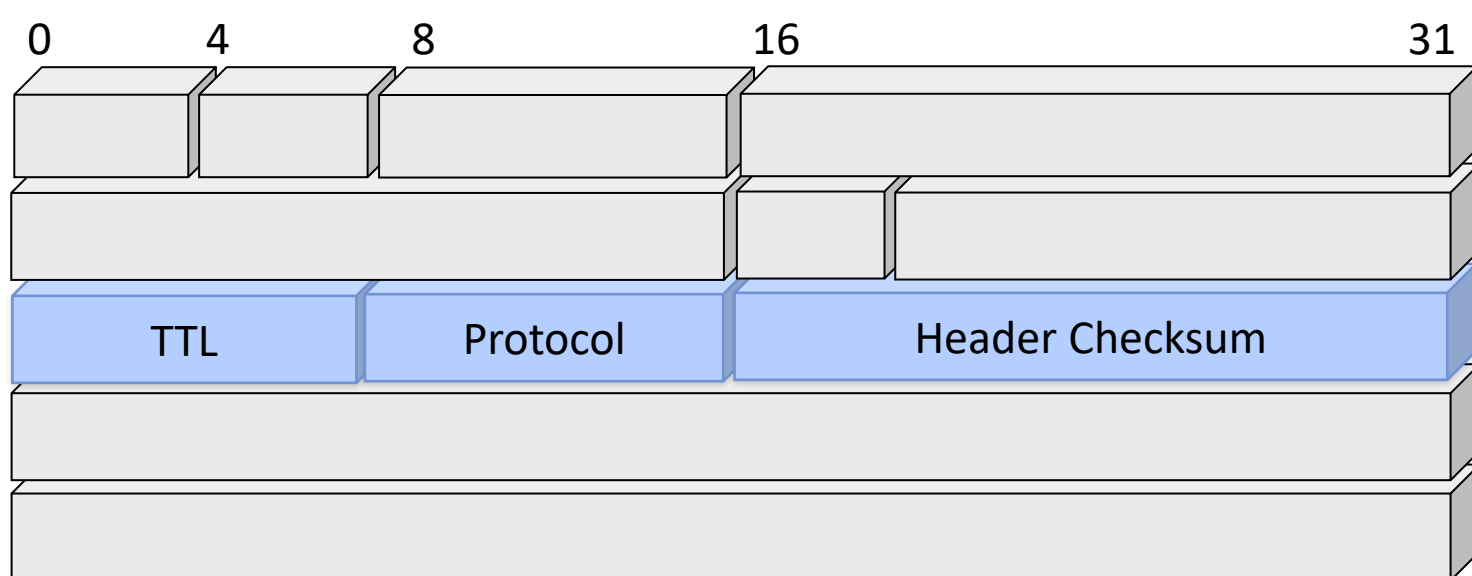
- **Version**, 4 bity
 - dnes = 4 (IPv4)
- **IHL** (Internet Header Length), 4 bity
 - velikost hlavičky v jednotkách 32-bitů
 - při minimální/typické velikosti hlavičky (bez rozšíření) je IHL = 5
- **Total Length**, 16 bitů
 - celková délka datagramu v bytech, včetně hlavičky!
- **Type of Service** (TOS), 8 bitů
 - „zapomenutý byte“
 - jeho původní význam dnes již není znám
 - bylo definováno několik nových významů,
 - hlavně pro potřebu podpory QoS
 - dnes ignorováno
 - nebo se využívá pro DiffServ

slouží potřebám fragmentace

pokud k ní nedochází, jsou tyto položky zbytečné

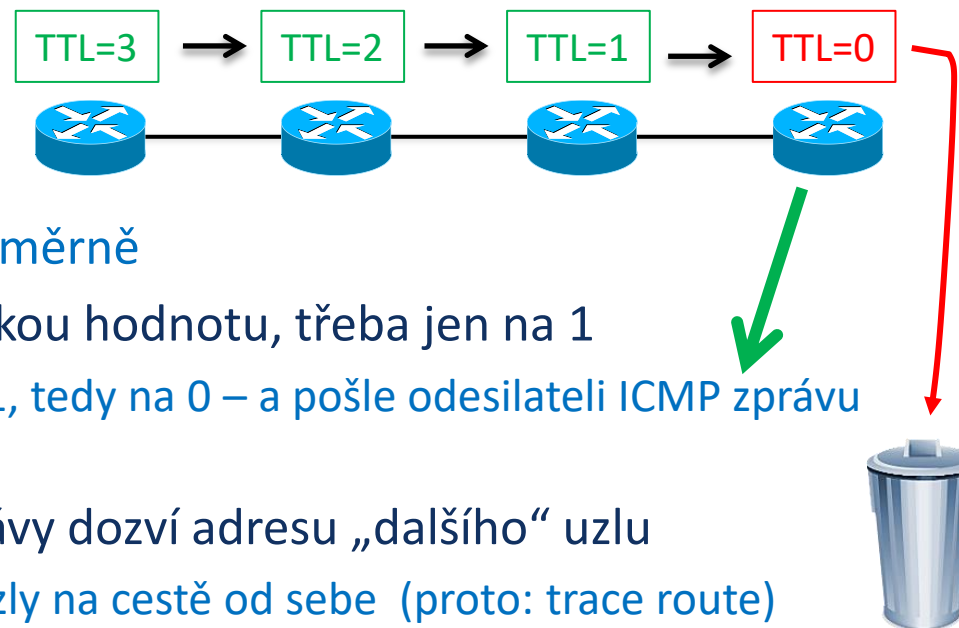
- **TTL** (Time To Live), 8 bitů
 - původně se mělo jednat o časový údaj, dnes je využíváno jako počet přeskoků
- **Protocol**, 8 bitů
 - udává typ dat v těle (nákladové části) datagramu
 - např.: 1=ICMP, 6=TCP, 17=UDP
 - konvence o hodnotách je společná s IPv6, spravuje ji organizace IANA, zveřejňuje na <http://www.iana.org/assignments/protocol-numbers/protocol-numbers.xml>
- **Header Checksum**, 16 bitů
 - kontrolní součet hlavičky (nikoli CRC)

pokud kontrolní součet nesedí, datagram může být zahozen

- položka **TTL** chrání před zacyklením, funguje jako (klesající) čítač
 - tzv. hop count (v IPv6 se jmenuje: **Hop Limit**)
 - odesílatel nastaví tuto položku na určitou počáteční hodnotu
 - při každém průchodu směrovačem se hodnota této položky sníží o 1
 - **pozor: kvůli tomu je nutné přepočítávat kontrolní součet hlavičky !!!!**
 - pokud hodnota TTL klesne na 0, má směrovač právo datagram zahodit
 - má právo myslet si, že došlo k zacyklení
 - ale: má povinnost poslat o tom zprávu odesílateli datagramu

- pomocí protokolu ICMP
 - ICMP zprávu Time Exceeded

- další využití (traceroute):

- vynulování položky TTL lze navodit záměrně
 - počátečním nastavením TTL na nízkou hodnotu, třeba jen na 1
 - nejbližší další směrovač sníží TTL o 1, tedy na 0 – a pošle odesílateli ICMP zprávu Time Exceeded
 - odesílatel datagramu se z této zprávy dozví adresu „dalšího“ uzlu
 - takto může „vystopovat“ všechny uzly na cestě od sebe (proto: trace route)

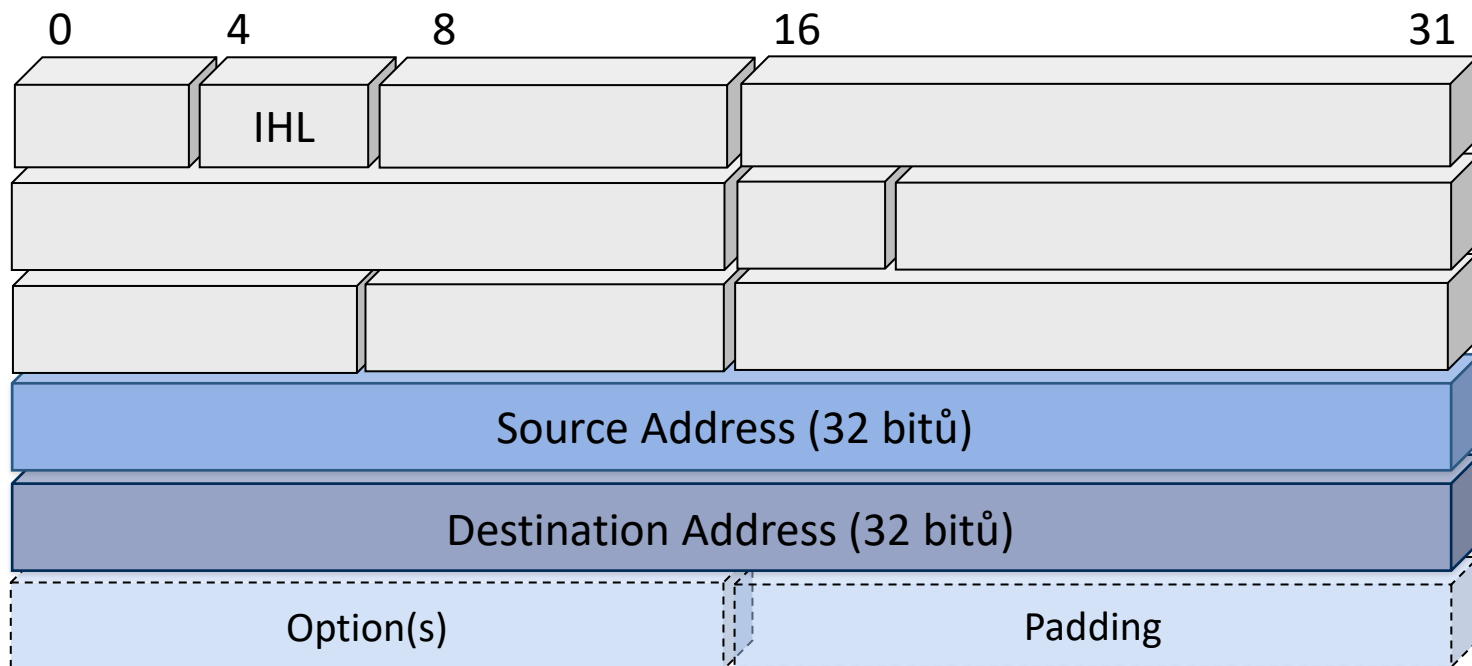
položka Header Checksum

- položka Header Checksum zajišťuje integritu hlavičky
 - umožňuje detekovat případnou změnu obsahu hlavičky
- výpočet kontrolního součtu:
 - hlavička se interpretuje jako posloupnost 16-bitových slov
 - samotná položka Header Checksum se do výpočtu nezahrnuje
 - k součtu se připočítají přetoky a udělá se z něj jedničkový doplněk
 - tj. invertují se jednotlivé bity součtu
 - výsledek (16 bitů) se zapíše do položky Header Checksum
- ověření kontrolního součtu
 - počítá se včetně hodnoty položky Header Checksum
 - jinak je postup stejný
 - pokud vyjde 0, nedošlo ke změně
 - jiná hodnota = došlo ke změně
 - datagram může/musí být zahozen
 - ale: **neodesílá se žádná ICMP zpráva**
 - protože není záruka toho, že by došla správnému odesilateli
 - kvůli možnému poškození adresy odesilatele
- problém (zatěžující implementaci IPv4):
 - obsah položky (hodnota kontrolního součtu) se musí přepočítávat
 - při každé změně položky TTL (tj. při každém průchodu směrovačem)
 - při každém překladu adres (NAT)

formát hlavičky IPv4 datagramu

- **Source Address, Destination Address**, á 32 bitů
 - IPv4 adresy odesilatele a (koncového) příjemce
- **Options**, různá velikost (od 1 bytu výše)
 - volitelné doplňky
 - mohou mít různou velikost, nemusí být zarovnaný na celé násobky 32 bitů
 - jak vyžaduje konstrukce položky IHL (Internet Header Length)
 - která počítá s délkou, která je násobkem 32 bitů (4 bytů)
- **Padding**
 - případné dorovnání hlavičky do celistvého násobku 32 bitů

dnes se
v praxi moc
nepoužívají

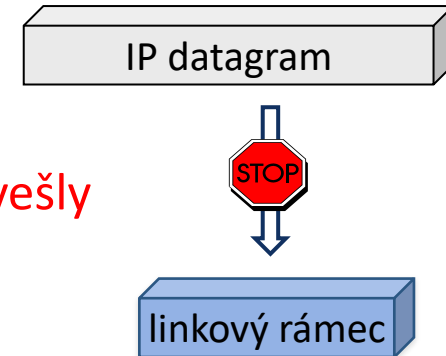
- mají vlastní (strukturovaný) formát
 - zahrnuje:
 - typ doplňku (Option Type), 1 byte
 - délku doplňku (Option Length), žádný nebo 1 byte
 - data doplňku (Option Data), žádný nebo více bytů
- příklady doplňků
 - **Record Route**
 - zaznamenává, kudy datagram prochází
 - každý směrovač, přes který datagram prochází, vloží do jeho hlavičky svou IP adresu
 - **Timestamp**
 - zaznamenává čas průchodu jednotlivými směrovači
 - **Source Routing**
 - v hlavičce IP datagramu je vložena cesta (posloupnost směrovačů)
 - *Strict Source Route*: posloupnost směrovačů musí být přesně dodržena
 - *Loose Source Route*: na cestě mezi předepsanými směrovači může datagram přecházet i přes jiné směrovače
 - ale musí projít všemi směrovači na „source route“

(pravděpodobný) smysl doplňků:

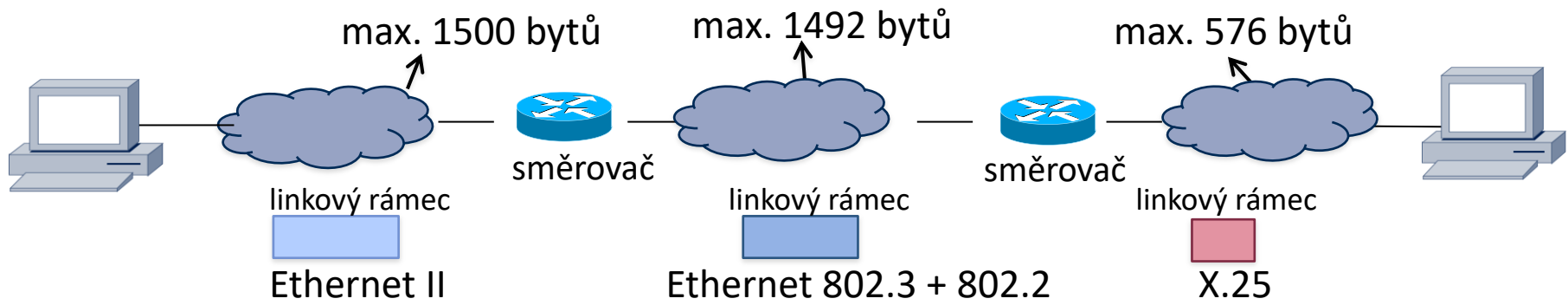
aby bylo možné měnit způsob, jakým protokol IP standardně nakládá s datagramy

problém fragmentace

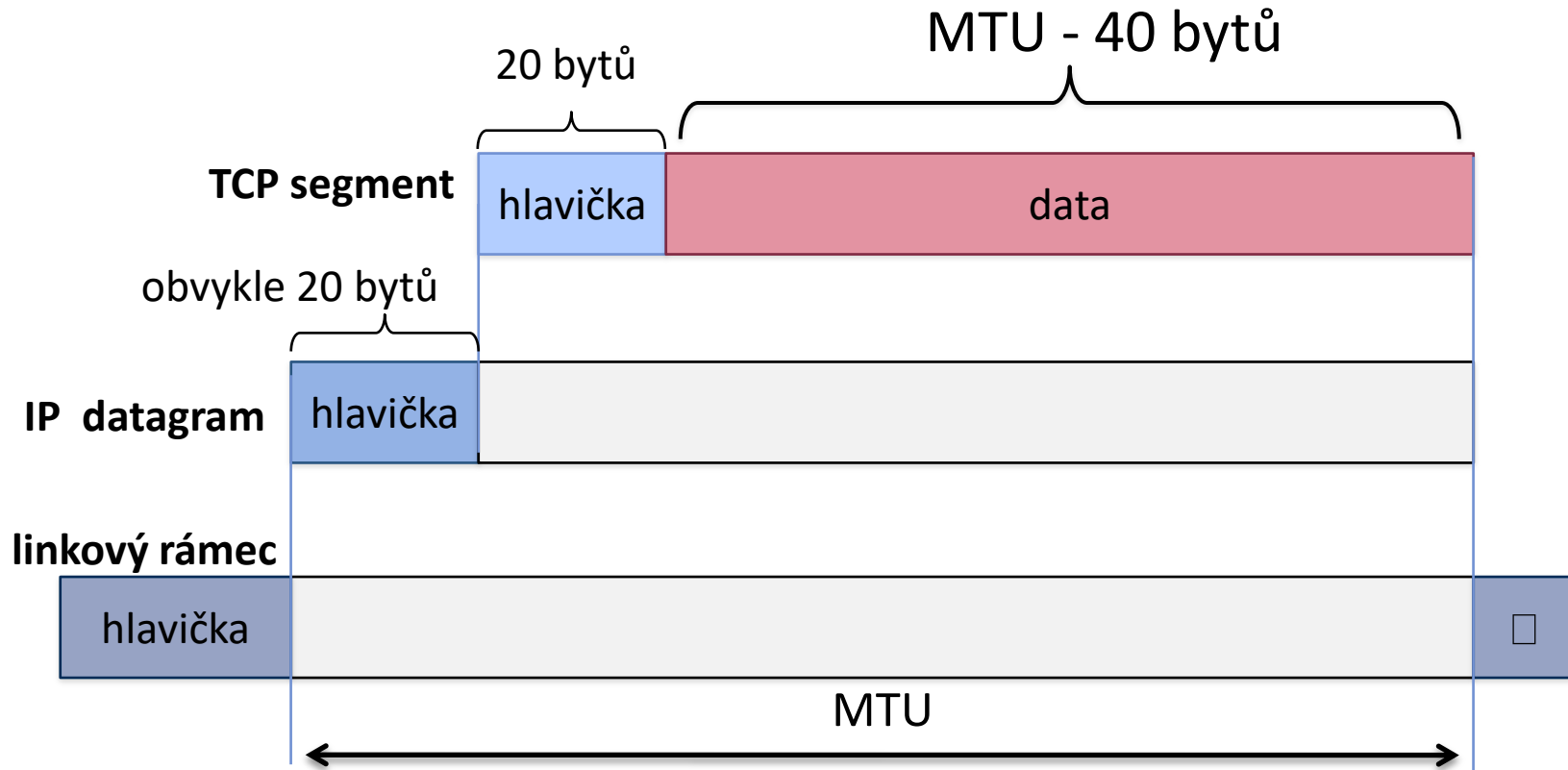
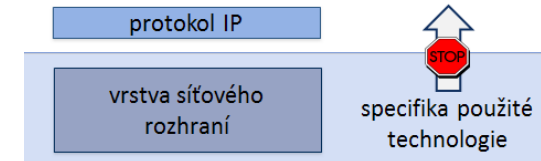
- prvotní příčina:
 - technologie vrstvy síťového rozhraní pracují s linkovými rámci omezené velikosti
 - do kterých se IP datagram nemusí vejít!!
- řešení:
 - **dělat IP datagramy jen tak velké, aby se do linkových rámců vešly**
- problém:
 - ne vždy je to možné (volit IP datagram dostatečně malý)
 - o velikosti IP datagramu rozhoduje:
 - protokol TCP, pokud jde o data přenášená tímto protokolem
 - aplikace, pokud jde o data přenášená protokolem UDP
 - „po cestě“ mohou být IP datagramy vkládány do linkových rámců různé velikosti
 - **různé linkové technologie pracují s různě velkými rámci !!!**

max. 64 kB

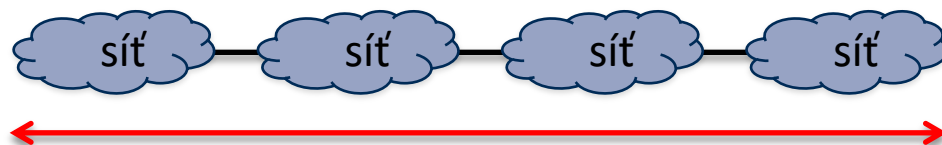
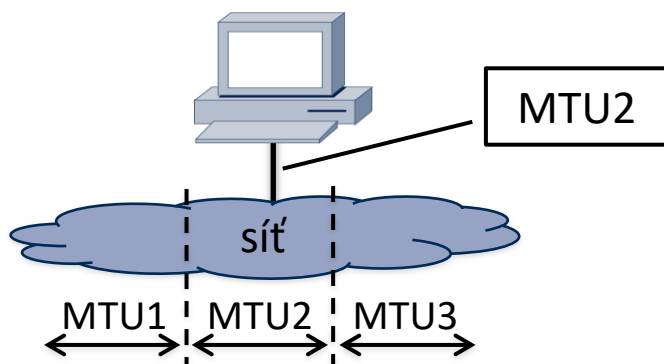

- protokol IP zakrývá všechna specifika linkových technologií
 - výjimkou je informace o velikosti (nákladové části) jejich rámce
 - skrze parametr **MTU** (Maximum Transmission Unit)
 - tuto informaci se dozvídá jak protokol TCP, tak i aplikace
 - podle ní mohou „porcovat“ svá data
 - ovšem ani to nemusí stačit – viz různá MTU „po cestě“

- hodnota parametru MTU se vztahuje pouze:

- k danému rozhraní
 - důležité pro směrovače, každé jejich rozhraní může mít jiné MTU !!
- k místnímu (linkovému) segmentu
 - různé linkové technologie (s různou velikostí linkového rámce) mohou být nasazeny i v jedné a téže síti
 - například:
 - Ethernet II: max. 1500 bytů
 - Ethernet 802.2+802.3: 1492 bytů
 - 802.11 (Wi-Fi): 7981 bytů

- **Path MTU** („MTU po celé cestě“)
 - fakticky: minimum přes všechna MTU od zdrojového uzlu až po cílový
 - dá se zjistit pomocí postupu zvaného **Path MTU Discovery**
 - ale: nemusí vždy fungovat správně
 - kvůli nespojovanému způsobu fungování protokolu IP
 - skutečná data mohou být přenášena jinou cestou
 - **garantované minimum Path MTU:**
 - IPv4: 68 bytů (RFC 791)
 - v praxi: 576 bytů
 - minimum, které musí zpracovat každý uzel (bez fragmentace)
 - IPv6: 1280 bytů

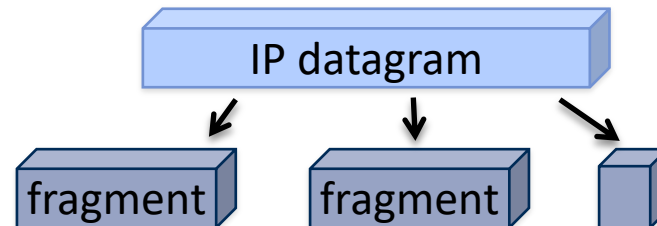
řešení problému fragmentace

- možné strategie (odesílatelů):

1. generovat jen tak velké IP datagramy, které se vždy „vejdou“ do linkových rámců
 - IPv4: do 576 bytů,
 - IPv6: do 1280 bytů
2. řídit se Path MTU
 - „nákladné“
 - kvůli nutnosti zjišťování
 - nemusí vždy stačit
 - kvůli nespojovanému způsobu fungování protokolu IP
3. řídit se jen „místním“ MTU
 - nemusí vždy stačit
 - kvůli menšímu MTU „po cestě“
4. neomezovat velikost IP datagramů
 - zvláště pokud není v silách

- podmínka:

- je k dispozici možnost **fragmentace**
- rozdělení „příliš velkého“ IP datagramu na menší datagramy
 - označované jako **fragmenty**
- které se „již vejdu“ do linkových rámců
 - a mohou se přenášet samostatně

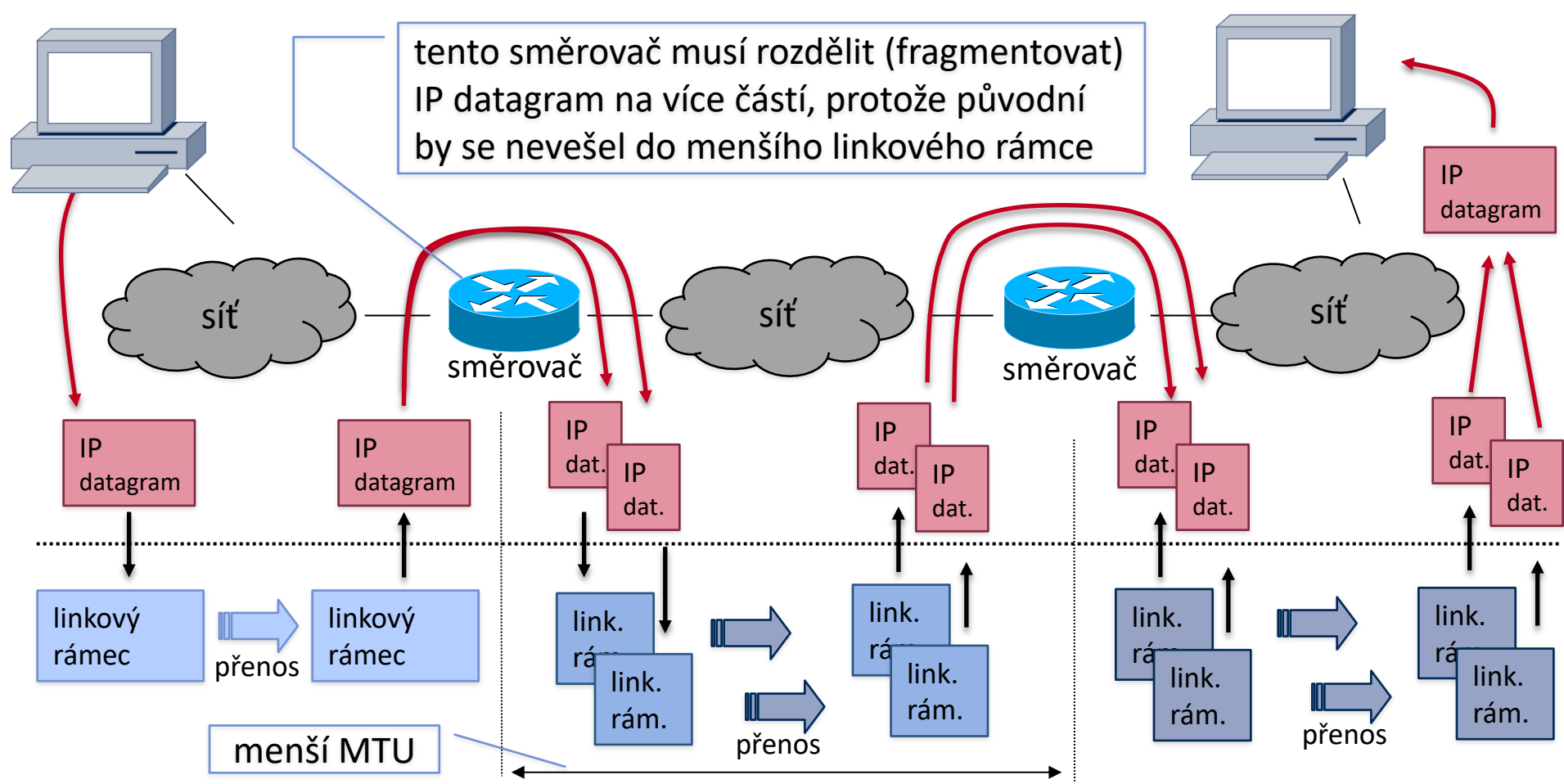

- fungování:

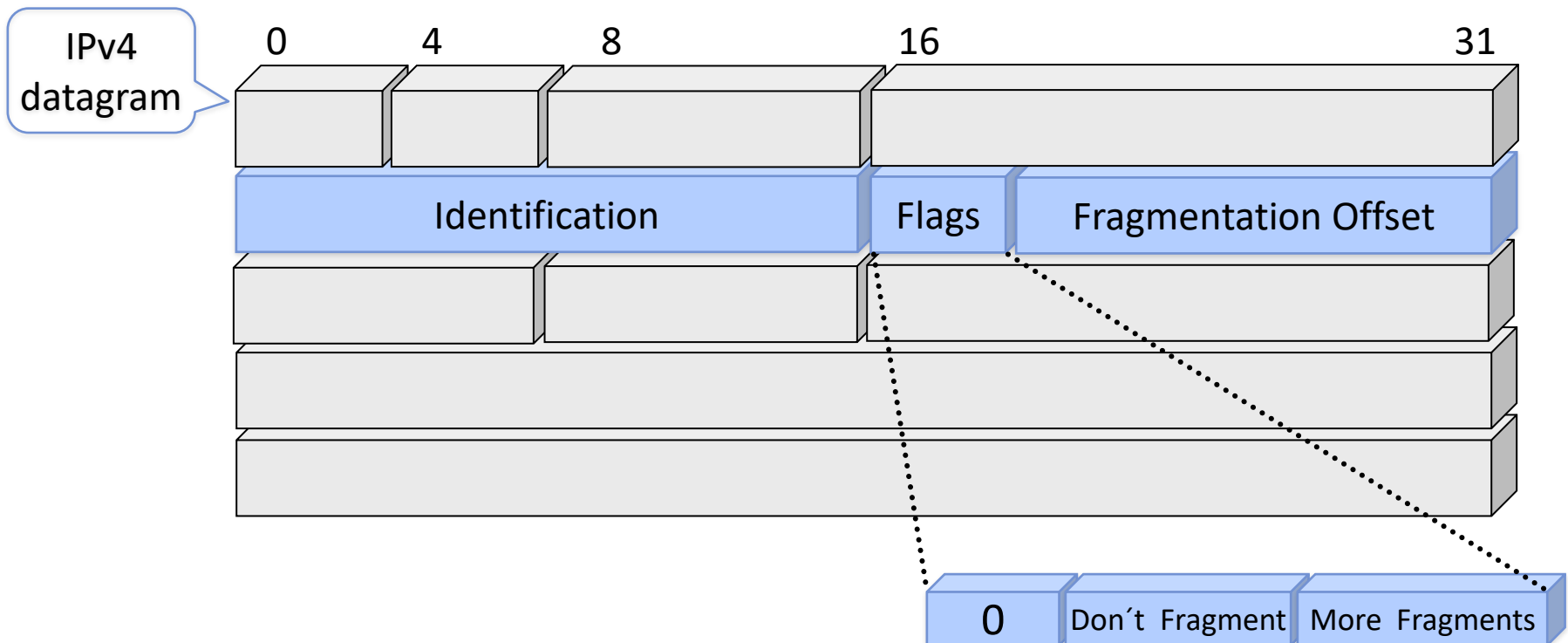
- IPv4:
 - **fragmentovat může odesílající uzel i kterýkoli směrovač „po cestě“**
- IPv6:
 - **fragmentuje jen odesílající uzel**

de-fragmentace

- jednotlivé fragmenty skládá zpět (do původního datagramu) vždy **až jejich koncový příjemce !!!**
 - žádný jiný uzel to dělat nemůže
 - nemusí mít k dispozici všechny fragmenty (mohou být přenášeny mimo něj)

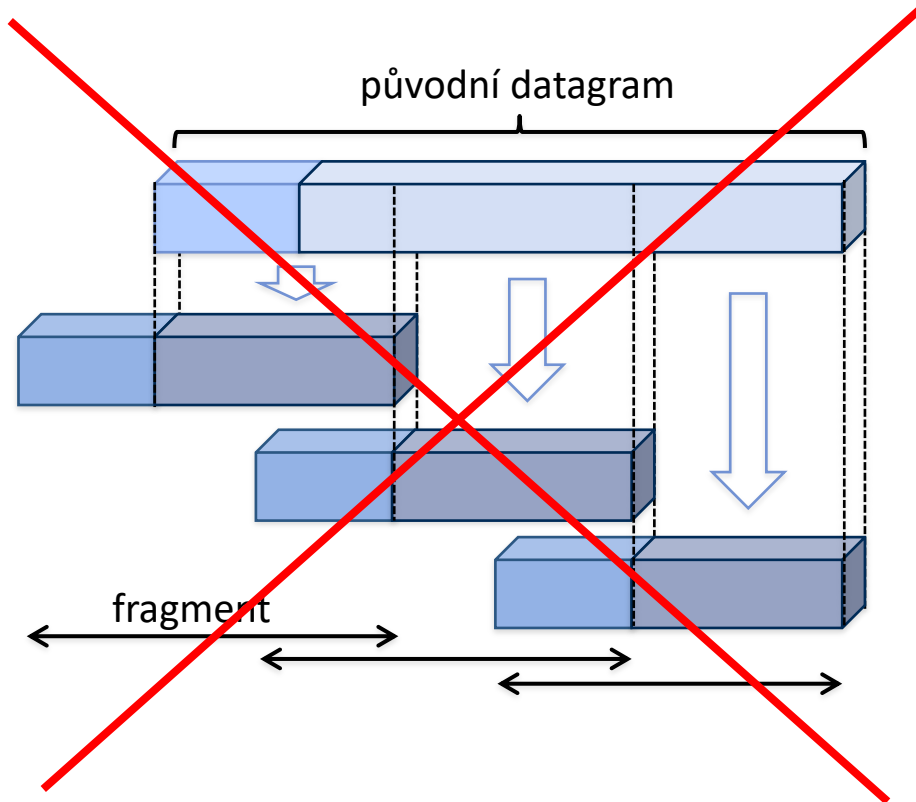

- podmínkou pro fragmentaci je podpora v protokolu IP
 - IPv6 ji řeší pomocí rozšiřujících hlaviček
 - které připojuje k základní hlavičce až v případě potřeby
 - až když se skutečně fragmentuje
 - IPv4 ji řeší položkami, které jsou přítomné v každé hlavičce
 - a tudíž jsou zbytečné (a zabírají místo) tam, kde k fragmentaci nedochází

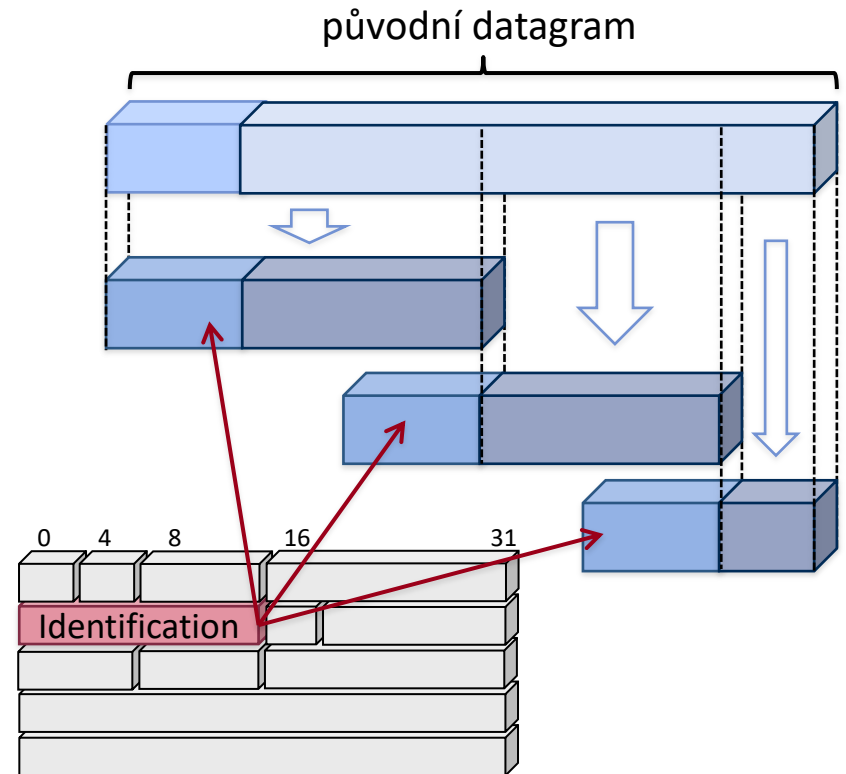

způsob fragmentace v IPv4

- fragmentace nepředstavuje zapouzdření původního IP datagramu

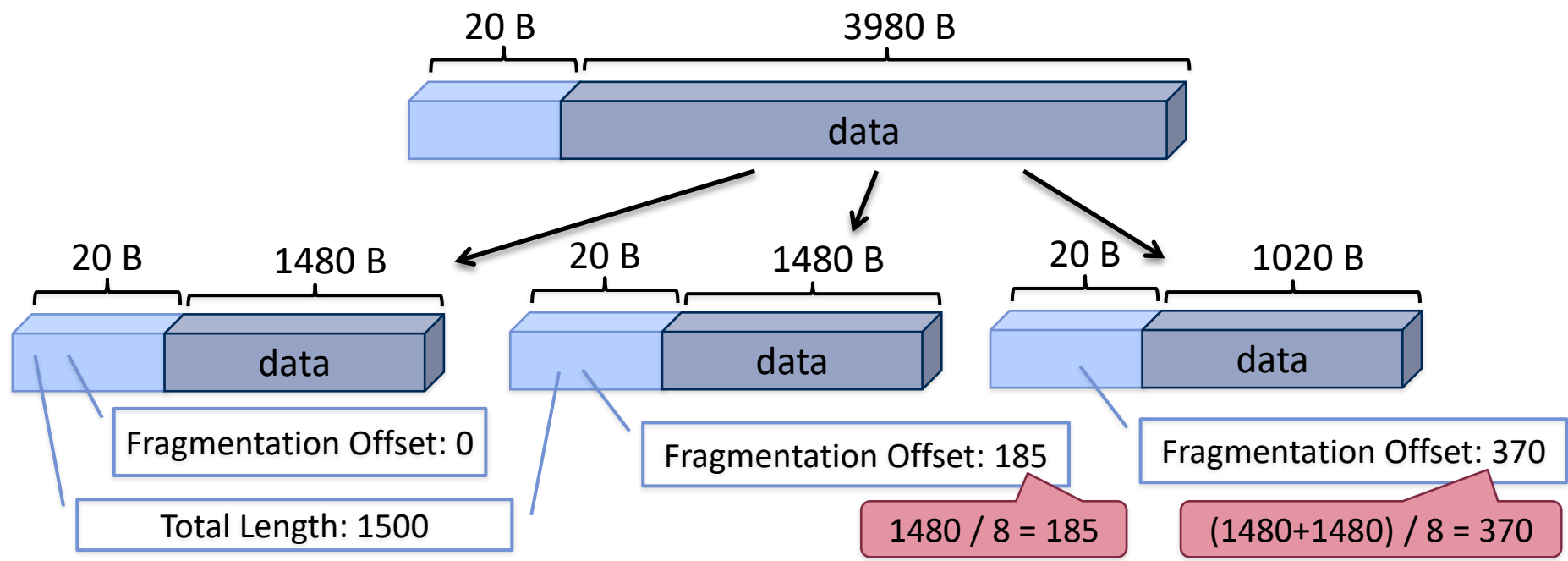
- ale překlad (transformaci) původního datagramu

- všechny fragmenty mají v položce **Identification** (16 bitů) stejnou hodnotu jako původní datagram
 - tím se pozná, že „patří k sobě“

způsob fragmentace v IPv4

- položka:
 - **Fragmentation Offset**, 13 bitů (nikoli 16 !!!)
 - udává offset (posun) začátku datové části fragmentu oproti datové části původního datagramu
 - v násobcích 8 bytů (64 bitů)
 - proto musí být velikost fragmentů zaokrouhlena na celistvé násobky 8 bytů
- příklad: IP datagram o velikosti 4000 B, hlavička bez doplňků (tj. 20 B)
 - je třeba jej vložit do linkového rámce s MTU=1500 bytů

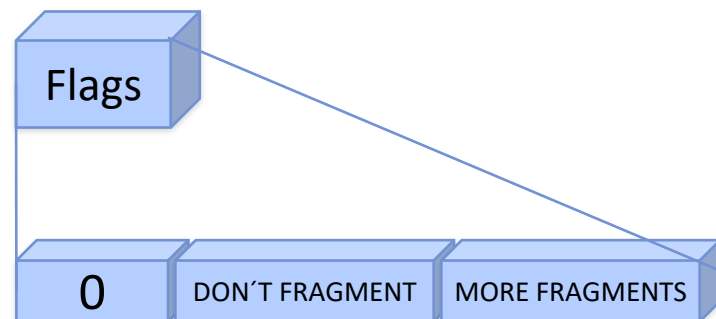
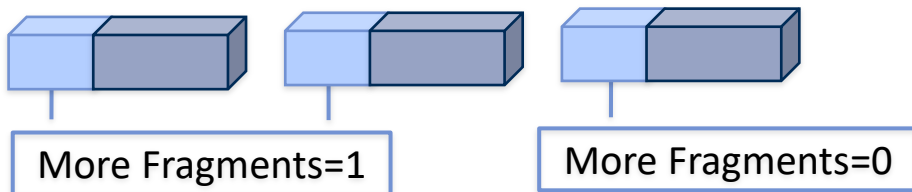
- příznaky fragmentace (Flags):

- **Don't Fragment, 1 bit**

- požadavek na to, aby datagram nebyl fragmentován, i když by to bylo zapotřebí
- v jeho přenosu pak ale nelze pokračovat
 - musí být zahozen
 - odesilatel datagramu je zaslána ICMP zpráva Destination Unreachable
 - někdy je tento stav vyvoláván záměrně, pro potřeby hledání Path MTU (nejmenšího MTU „po cestě“)

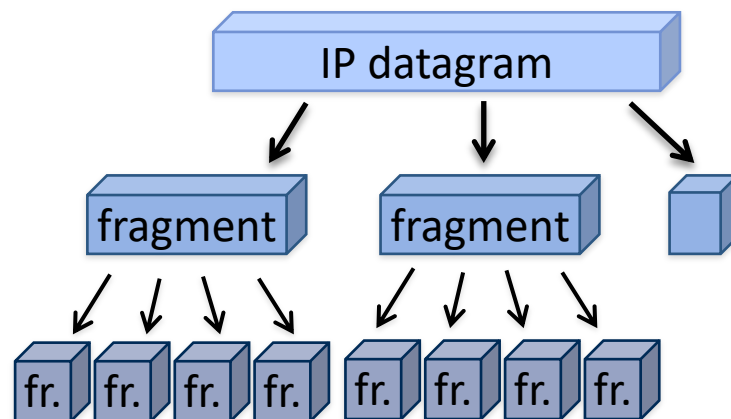
- **More Fragments, 1 bit**

- příznak, udávající zda jde o poslední fragment
 - 1 = nejde o poslední
 - 0 = jde o poslední

- fragmentaci lze opakovat

- fragmenty lze dále fragmentovat
 - pokud se opět nevejdou do linkového rámce

- u doplňků (options) není jasné, jak s nimi naložit
 - každý doplněk má příznak, který specifikuje zda daný doplněk má být zkopírován i do jednotlivých fragmentů, nebo nikoli
- připomenutí:
 - (u IPv4): fragmentovat může jak odesílající uzel, tak kterýkoli směrovač „po cestě“
 - ale zpětné sestavení původního datagramu z fragmentů („de-fragmentaci“) provádí až **koncový příjemce** !!!!
- problém:
 - zpětné sestavování (de-fragmentace) je složité a časově náročné
 - koncový příjemce musí čekat určitou dobu, zda dostane všechny fragmenty
 - mohou mu přicházet v různém pořadí, s různým zpožděním
 - musí si je ukládat do vhodného bufferu a volit vhodnou dobu čekání
 - je to ve sporu s celkovým stylem fungování protokolu IP
 - ten funguje bezestavově, nemá (jinak) žádné časové limity, čekání atd.
 - pokud příjemci nepřijdou (do zvoleného časového limitu) všechny fragmenty, musí všechny dosud přijaté fragmenty zahodit
 - a odesílateli pošle **ICMP** zprávu **Time Exceeded**

protokol ICMP

- protokol IP je velmi jednoduchý a přímočarý
- postrádá:
 - mechanismy pro signalizaci (hlášení) chyb a nestandardních situací
 - například zahození datagramu, nesprávné směrování, přetížení,
 - testování a další „speciální úkoly“
- proto:
 - k protokolu IP byl vyvinut „doplňkový“ protokol
 - **ICMP: Internet Control Message Protocol**
 - který přenáší zprávy
 - tzv. **ICMP zprávy**
 - je povinnou součástí (implementace) protokolu IP
 - je součástí síťové vrstvy
 - tudíž musí být implementován i ve směrovačích
 - které také generují ICMP zprávy nejčastěji
 - protokol IPv4 má vlastní protokol ICMP (ICMPv4)
 - protokol IPv6 také: **ICMPv6**
- příklady ICMP zpráv:
 - **Time Exceeded**
 - vypršený čas
 - **Destination Unreachable**
 - nedosažitelný cíl
 - **Source Quench**
 - hrozí zahlcení
 - **Redirect**
 - přesměrování
 - **Echo Request/Reply**
 - testování dostupnosti
 -

jak se přenáší ICMP zprávy?

- původně:
 - ICMP zprávy měly generovat jen směrovače
- dnes:
 - ICMP právy generují i hostitelské počítače
- dosah:
 - ICMP zprávy nejsou omezeny na danou síť
 - (nejčastěji) jsou určeny pro příjemce v jiných sítích
 - proto: ICMP zprávy je nutné směrovat
 - přenášet přes směrovače vhodnou cestou až k jejich cíli
- otázka:
 - jak to udělat?
- možnost:
 - vkládat ICMP zprávy do linkových rámců
 - odpovídá zařazení ICMP do síťové vrstvy
 - ale **vyžadovalo by to podporu směrování ICMP zpráv ve směrovačích !!!**
 - ty by musely být multiprotokolové
 - kromě IP směrovat i ICMP
- alternativa:
 - vkládat ICMP zprávy do IP datagramů
 - stejně jako např. TCP či UDP datagramy
 - ale: **je to spor s tím, že ICMP patří do síťové vrstvy !!**

- zvolené řešení:

- pro potřeby přenosu:

- ICMP zprávy se vkládají do IP datagramů

- a díky tomu je lze „dopravovat“ kamkoli
 - do libovolné sítě

- pro potřeby zpracování (a implementace)

- ICMP se považuje za součást síťové vrstvy

- ale:

- je to porušení konceptu vrstevných modelů

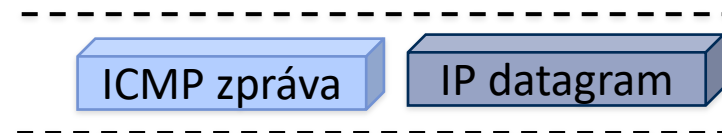
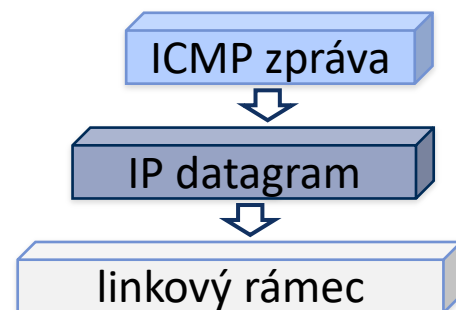
- ICMP protokol by tak měl (správně) patřit na transportní vrstvu
 - a pak by nebyl implementován ve směrovačích

- důvody jsou hlavně praktické

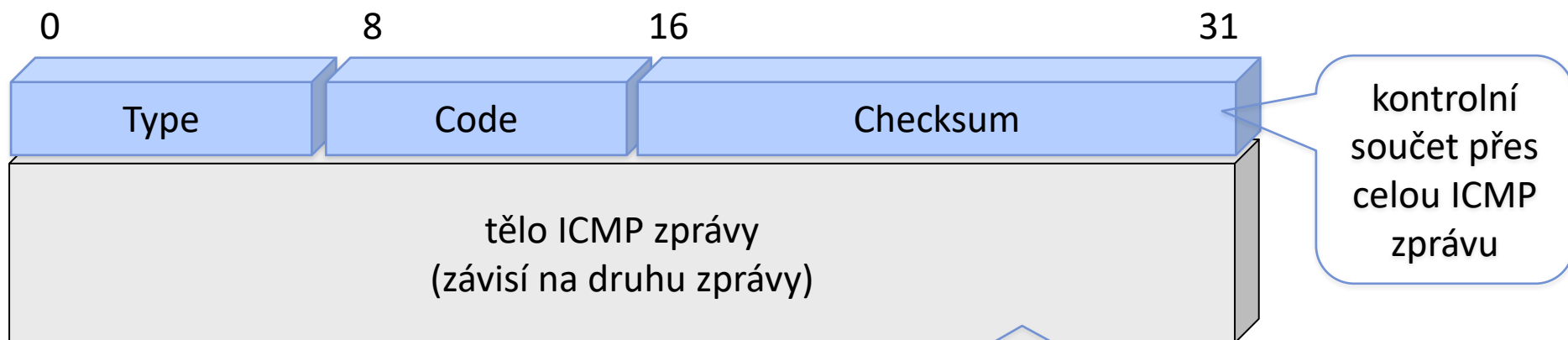
- aby ICMP mohl fungovat a směrovače nemusely být multiprotokolové

- výjimka: ICMP zprávy nejsou generovány

- když je nesprávný kontrolní součet hlavičky IP datagramu, který „něco způsobil“
 - protože chyba může být právě v adrese odesilatele IP datagramu
- když musí být zahozen IP datagram obsahující ICMP zprávu

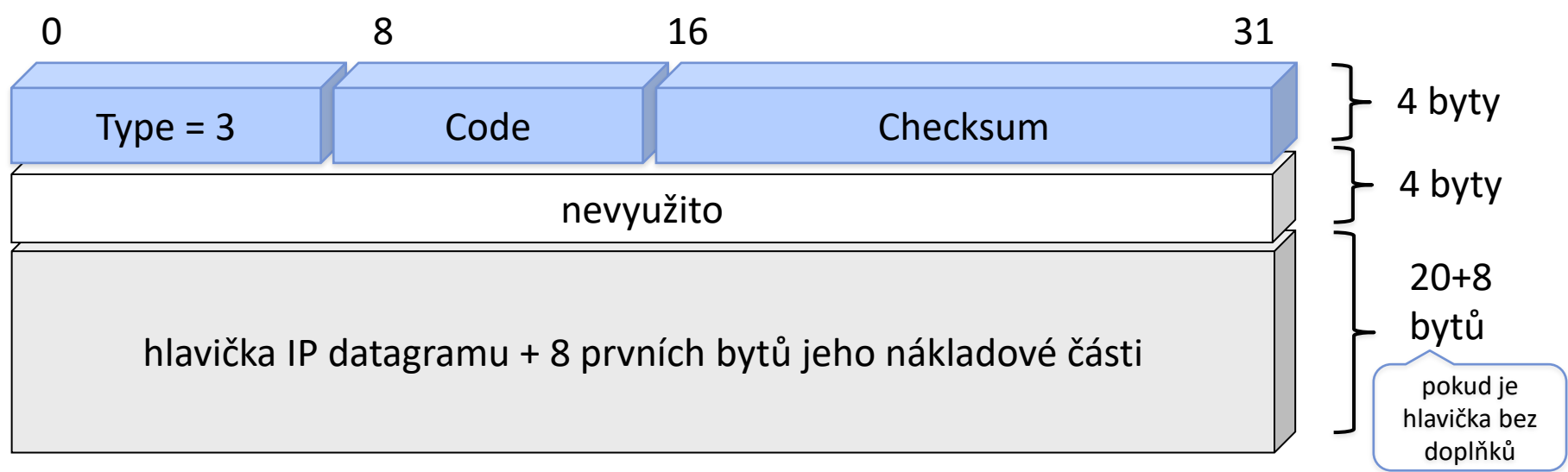
- lze je dělit na:
 - **chybové zprávy**
 - informují o chybách, nejčastěji při zpracování IP datagramů
 - **dotazy, výzvy, odpovědi a informační zprávy**
 - informují o význačných skutečnostech, vznášejí dotazy/podněty a reagují na ně
- rozlišují se podle:
 - **ICMP Message Type, 8 bitů**
 - (hlavní) typ ICMP zprávy
 - **ICMP Message Code, 8 bitů**
 - podtyp, upřesňuje druh zprávy

u chybových zpráv obsahuje hlavičku datagramu, kterého se zpráva týká, a prvních 8 bytů jeho těla (datové části)

ICMP zpráva Destination Unreachable

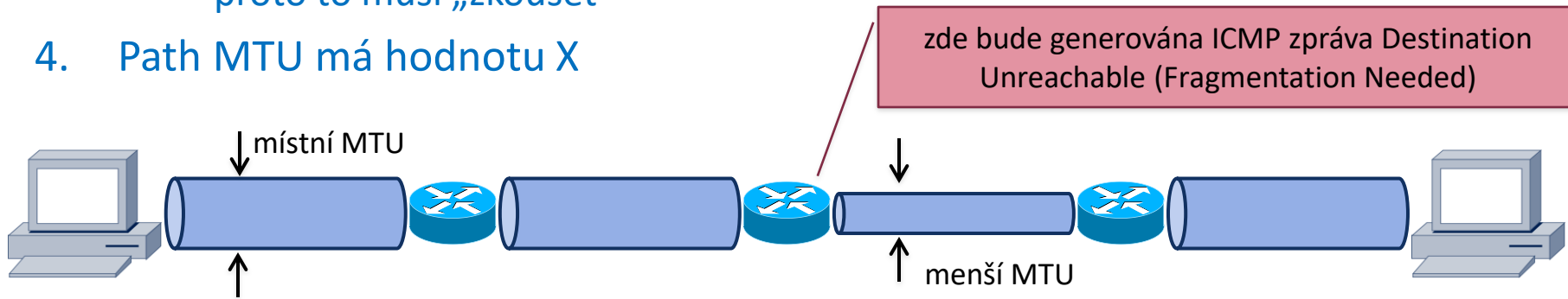
- je příkladem chybové ICMP zprávy
 - informuje o tom, že uzel (protokol IP) nemohl pokračovat v požadovaném zpracování IP datagramu a musel ho zahodit
 - typ ICMP zprávy je „Destination Unreachable“ (Type = 3)
 - důvodů, proč musel být IP datagram zahozen, může být celá řada
 - a jsou podrobněji rozvedeny v podtypu ICMP zprávy (položce Code), například:
 - **Code=0: Network Unreachable**
 - nelze pokračovat v přenosu do sítě určené v síťové části cílové adresy
 - **Code=1: Host Unreachable**
 - datagram byl doručen do cílové sítě, ale nelze ho předat cílovému uzlu v této síti

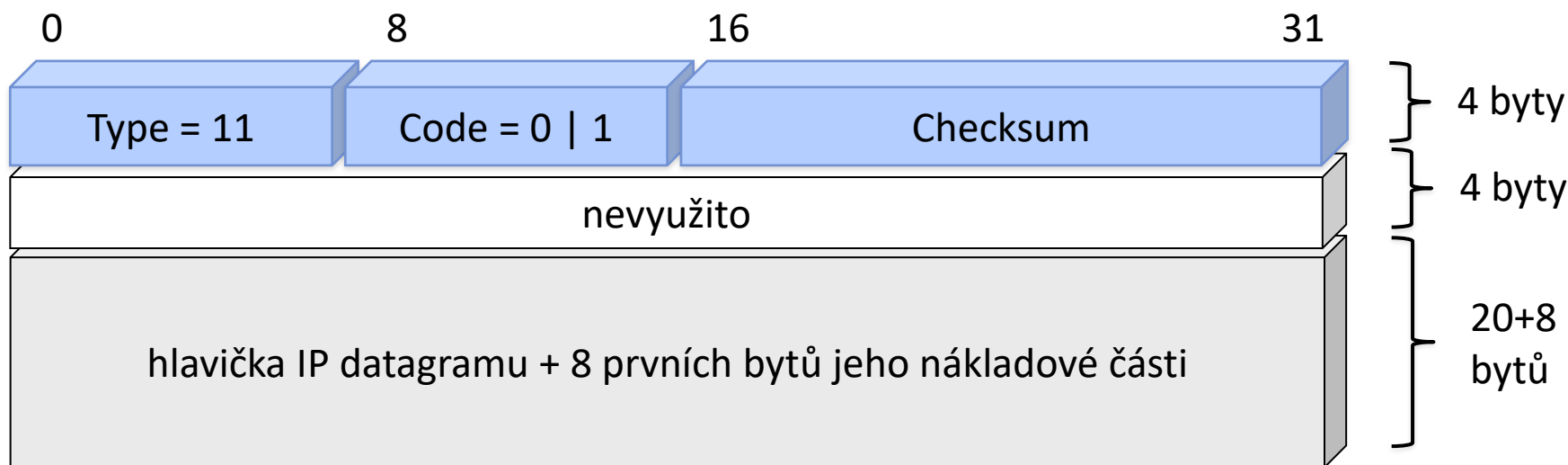
- další možné důvody (pro generování zprávy Destination Unreachable)
 - **Code=2: Protocol Unreachable**
 - cílový uzel neakceptuje protokol, určený v hlavičce IP datagramu
 - **Code=3: Port Unreachable**
 - nedostupný port, specifikovaný v hlavičce UDP datagramu nebo TCP segmentu
 - **Code=4: Fragmentation Needed and DF Set**
 - ICMP zpráva, generovaná v situaci, kdy je třeba provést fragmentaci, ale tato je zakázána nastavením bitu „Don't Fragment“ v hlavičce IP datagramu
 -
- obecné vlastnosti ICMP zpráv Destination Unreachable
 - protokol IP funguje stylem „best effort“, a stejně fungují i zprávy ICMP Destination Unreachable
 - tj. nejsou garantované !!!!
 - nelze se spoléhat, že budou doručeny původnímu odesilateli vždy, když dojde k zahození nějakého IP datagramu
 - protože ICMP zprávy jsou přenášeny v IP datagramech
 - jejich doručení není garantováno
 - při zahození IP datagramu s ICMP zprávou se již další ICMP zpráva negeneruje

MTU Path Discovery

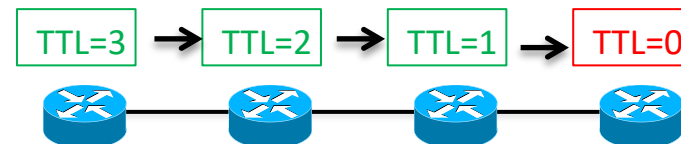
- jde o postup, prostřednictvím kterého lze nalézt nejmenší MTU
 - na cestě (Path) mezi dvěma uzly (A a B)
 - připomenutí:
 - „výchozí“ uzel (A) zná pouze své „místní“ MTU
 - toto MTU je současně maximem MTU po celé cestě k B (Path MTU)
- postup uzlu A:
 1. X nastaví na velikost „místního“ MTU
 2. uzel A připraví IP datagram velikosti X, **nastaví mu příznak Don't Fragment** a odešle jej uzlu B
 3. pokud A dostane zpět ICMP zprávu Destination Unreachable (Type 3), s podtypem (Code=4, tj. Fragmentation Needed), sníží X a jde zpět na bod 2
 - uzel A se nedozví, kvůli jaké hodnotě MTU mělo dojít k fragmentaci
 - proto to musí „zkoušet“
 4. Path MTU má hodnotu X

- je generována ve dvou situacích:
 1. když dojde k vynulování položky TTL v hlavičce IP datagramu
 - je to interpretováno jako zacyklení při směrování
 - do ICMP zprávy je vložen začátek „zacykleného rámce“
 - jeho hlavička + prvních 8 bytů
 - ICMP Message Code je nastaven na 0
 2. když při sestavování fragmentů vyprší časový limit (a fragmenty nejsou všechny)
 - význam: nelze sestavit (celý) původní datagram
 - ICMP Message Code je nastaven na 1

- vyvolání ICMP zprávy Time Exceeded může být i záměrné
 - využívá se toho (například) pro zjišťování cesty v síti (od uzlu A k uzlu B)
 - utilitou traceroute (ve Windows jen tracert)
- postup:
 - pošle se „blok dat“ na adresu uzlu B, TTL se nejprve nastaví na 1
 - nejbližší směrovač sníží TTL na 0, IP datagram (s UDP datagramem) zahodí a vrátí zpět zprávu ICMP Time Exceeded
 - díky čemuž se uzel A dozví adresu prvního směrovače „po cestě“
 - posílají se další bloky dat, TTL se postupně zvyšuje o 1, vrací se Time Exceeded ...
 - tím se postupně „odhalí“ celá cesta z A do B
 - standardně se dělají 3 pokusy, při kterých se také měří čas odezvy

uzel negeneruje
ICMP zprávy Time
Exceeded

```
Výpis trasy k f.root-servers.net [192.5.5.241] s nejvýše 30 směrováními:  
1 < 1 ms < 1 ms < 1 ms 192.168.1.1  
2 * * * Vypršel časový limit žádosti.  
3 10 ms 8 ms 18 ms ip-86-49-52-65.net.upcbroadband.cz  
4 18 ms 16 ms 19 ms 84.116.222.213  
5 20 ms 20 ms 31 ms 84-116-130-229.aorta.net [84.116.130.229]  
6 35 ms 18 ms 16 ms 84.116.135.1  
7 19 ms 18 ms 18 ms 84.116.132.146  
8 21 ms 34 ms 18 ms de-cix.r1.fra1.isc.org [80.81.194.57]  
9 19 ms 21 ms 17 ms f.root-servers.net [192.5.5.241]  
Trasování bylo dokončeno.
```

varianty traceroute

- původní varianta traceroute:
 - „blokem dat“ je ICMP zpráva Echo (Request)
 - uzel A ji vkládal do IP datagramů s TTL nastaveným (nejprve) na 0
 - ale někde to nefungovalo (zprávy Time Exceeded se negenerovaly)
 - protože standardy říkají, že **při zahazování IP datagramu s ICMP zprávou se další ICMP zprávy negenerují**
 - později to bylo změněno na: „*negenerují se při zahazování datagramu s chybovou ICMP zprávou*“
- dodnes takto funguje traceroute v MS Windows
 - skrze utilitu tracert
- modifikace: Van Jacobsonův traceroute
 - „blokem dat“ je UDP datagram
 - uzel A je posílá na neexistující čísla portů
 - na dostatečně vysoké číslo portu (od 33434 výše), které obvykle není používáno
 - přitom také postupně zvyšuje TTL
 - uzly „po cestě“ generují ICMP zprávu Time Exceeded
 - koncový uzel (uzel B) generuje ICMP zprávu Port Unreachable
 - nikoli zprávu Time Exceeded
- takto funguje traceroute na unixových platformách

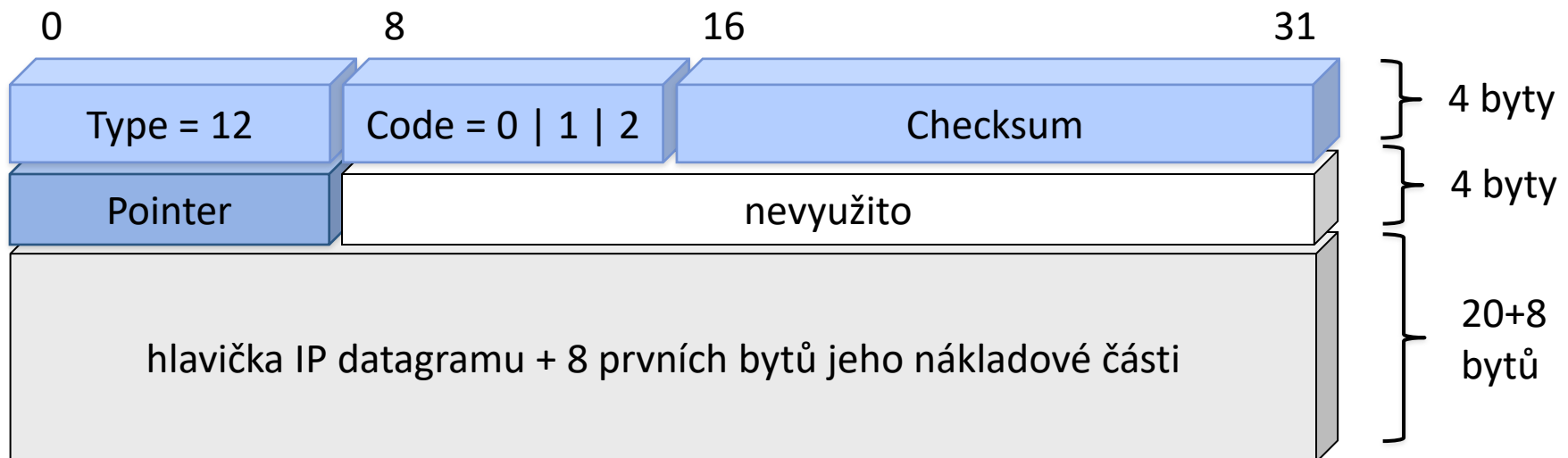
důsledek: firewally mohou reagovat různě

ICMP zpráva Source Quench

- důvodem pro zahození IP datagramu může být i zahlcení (congestion)
- řešení pomocí ICMP:
 - příjemce, který „nestíhá“, může generovat ICMP zprávu **Source Quench**
 - Type = 4, Code = 1, jinak standardní formát ICMP zprávy
 - Quench znamená „hašení“
 - a poslat ji tomu, o kom si myslí, že způsobuje jeho zahlcení
- problém:
 - je to „jednostranný výkřik“ ve smyslu: zpomal
 - příjemci to neříká, jak moc má zpomalit
 - reakce na zprávu Source Quench není definovaná
 - záleží na příjemci této zprávy, jak se zachová
 - neexistuje opačná zpráva
 - zpráva, která by informovala o konci zahlcení
- dnes:
 - používání ICMP zprávy Source Quench se nedoporučuje
 - řízení toku i předcházení zahlcení se řeší jinými mechanismy

- ICMP zpráva **Redirect** (Type=5)
 - signalizuje nesprávné (neoptimální) směrování
 - podrobněji viz problematika směrování – příjemce by se měl „poučit“
- ICMP zpráva **Parameter Problem** (Type=12)
 - obecná zpráva pro jakýkoli jiný problém
 - neříká o jaký problém jde, ale pouze kde je (v hlavičce datagramu)
 - Code=0: v položce Pointer je offset toho bytu hlavičky, který problém způsobuje
 - Code=1: v hlavičce chybí požadovaný doplněk (Option)
 - Code=2: špatná délka datagramu

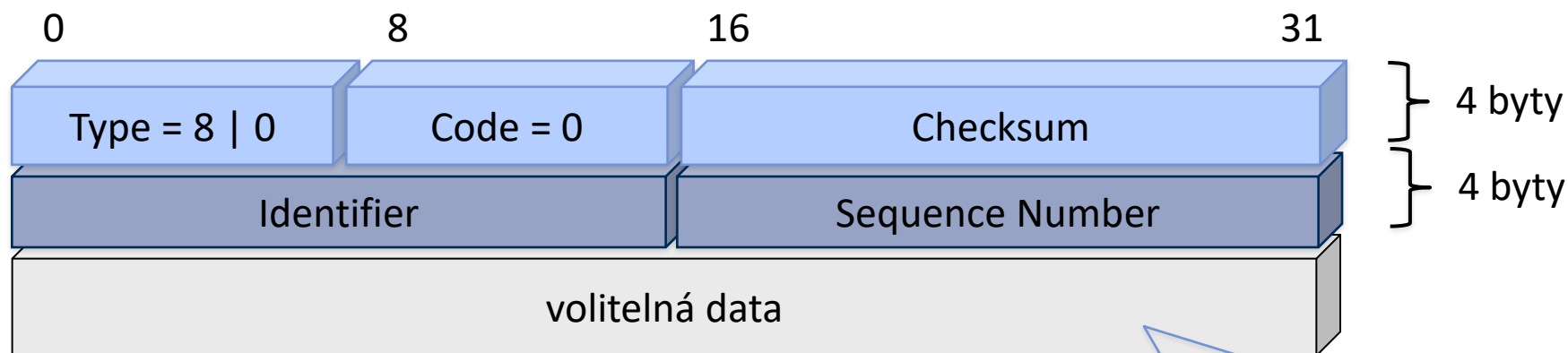
- vedle chybových ICMP zpráv
 - které informují o chybách a problémech se zpracováním IP datagramů
 - existují také informační ICMP zprávy (a dotazy, výzvy a odpovědi)
 - které zprostředkovávají řádné fungování protokolu IP
 - například:
 - **ICMP Echo (Request) a Echo Reply**
 - testování dostupnosti: výzva a odpověď na ni
 - **ICMP Router Advertisement a Router Solicitation**
 - „inzerát“ o existenci směrovače, výzva: „je zde nějaký směrovač“
 - podrobněji viz téma 7
 - **ICMP Timestamp (Request) a Timestamp Reply Messages**
 - jeden uzel může požádat jiný uzel o sdělení jeho systémového času
-
- **ICMP Address Mask Request a Address Mask Reply**
 - možnost vyžádat si síťovou masku od směrovače
 - **ICMP Traceroute Message**
 - efektivnější než pomocí TTL a Time Exceeded – ale

stále se používají

už se nemají používat
(deprecated)

ICMP zprávy Echo a Echo Reply

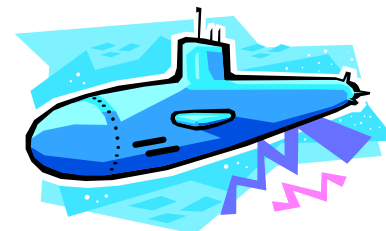
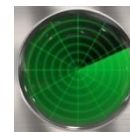
- slouží k testování dostupnosti síťových uzlů
 - ICMP zpráva **Echo** (někdy označovaná jako **Echo Request**) je výzvou protistraně
 - Type=8
 - ICMP zpráva **Echo Reply** je reakcí (odpovědí) protistrany na výzvu ICMP Echo
 - Type=0
- další položky ICMP zpráv Echo a Echo Reply
 - **Identifier**: podle něj se párují zprávy Echo (Request) a Echo Reply
 - aby se vědělo, k jaké výzvě se odpověď vztahuje
 - **Sequence Number**: pořadové číslo výzev (Echo Request) a odpovědí (Echo Reply)

„vycpávka“, kvůli zvětšení
objemu zprávy

utilita PING

- slouží k testování dostupnosti a reakce síťových uzlů
 - jméno odvozeno od fungování sonaru (“ping”)
 - a má i „backronym“: Packet InterNet Groper
- způsob fungování:
 - uzel, kde je utilita ping spuštěna, posílá série zpráv Echo cílovému uzlu
 - cílový uzel odpovídá zprávami Echo Reply
 - tyto odpovědi generuje již TCP/IP stack
- vyhodnocuje se:
 - jak ztrátovost odpovědí, tak i jejich zpoždění (RTT, Round Trip Time)
 - a udává se jako minimální, střední a maximální hodnota
- podpora Echo a Echo Reply:
 - dle RFC 1122 povinná
 - dnes:
 - je to považováno za možné bezpečnostní riziko

Respond to Ping on Internet Port

```
Příkaz PING na ksi.ms.mff.cuni.cz [195.113.20.128] - 32 bajtů dat:
Odpověď od 195.113.20.128: bajty=32 čas=25ms TTL=54
Odpověď od 195.113.20.128: bajty=32 čas=9ms TTL=54
Odpověď od 195.113.20.128: bajty=32 čas=12ms TTL=54
Odpověď od 195.113.20.128: bajty=32 čas=12ms TTL=54
```

Statistika ping pro 195.113.20.128:

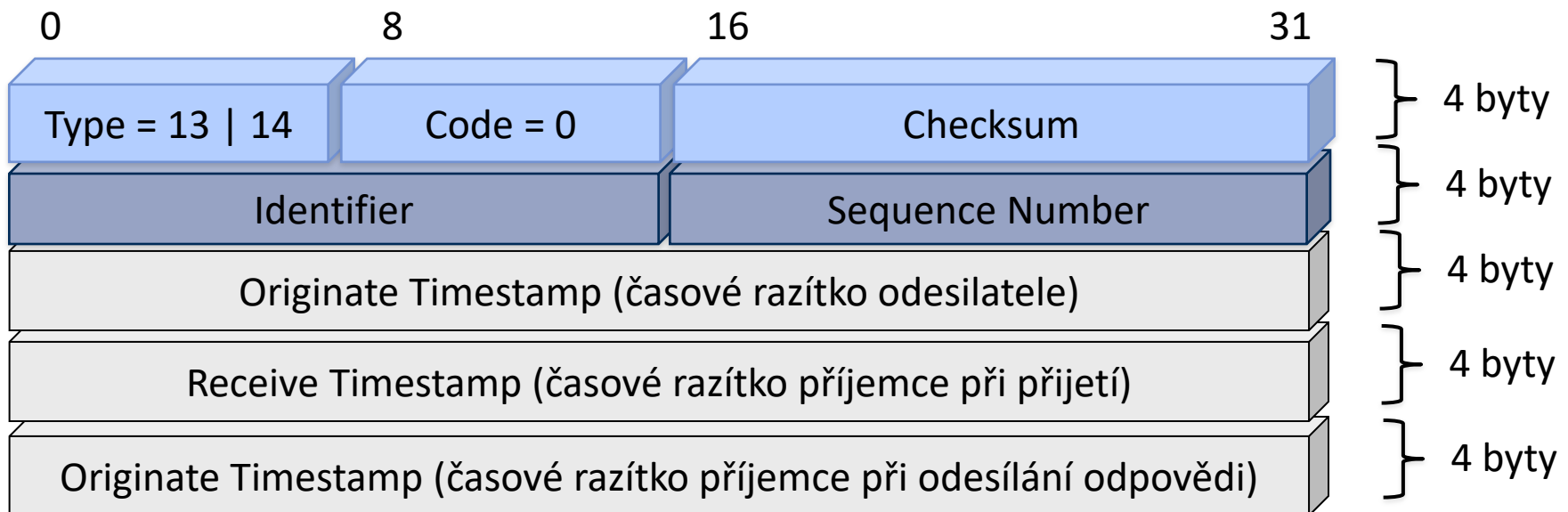
Pakety: Odeslané = 4, Přijaté = 4, Ztracené = 0 (ztráta 0%),

Přibližná doba do přijetí odezvy v milisekundách:

Minimum = 9ms, Maximum = 25ms, Průměr = 14ms

ICMP Timestamp Request a Reply

- umožňuje vzájemnou (časovou) synchronizaci uzlů
 - jeden uzel (A) si může vyžádat údaj o systémovém čase jiného uzlu (B)
 - pomocí **ICMP zprávy Timestamp** (někdy: **Timestamp Request**), Type=13
 - do odesílané žádosti přidá svůj údaj o čase (Originate Timestamp)
 - oslovený uzel (B) :
 - přijme žádost a vloží do ní svůj údaj o čase přijetí žádosti (Receive Timestamp)
 - odpoví pomocí **ICMP zprávy Timestamp Reply**, Type = 14
 - přitom do ní vloží svůj údaj o okamžiku odesílání odpovědi
- uzel A: ze tří časových údajů dokáže zjistit, jak dlouho trval přenos

• ARP: Address Resolution Protocol

- slouží potřebám převodu IP adres na HW (linkové) adresy
- princip fungování
 - uzel A zná IP adresu uzlu B, a potřebuje znát jeho HW adresu
 - sestaví ARP zprávu, ve které uvede IP adresu uzlu B
 - a také svou IP a HW adresu
 - tuto ARP zprávu vloží do linkového rámce a pomocí (linkového) broadcastu rozešle jako dotaz po celé síti, ve které se nachází
 - uzel B rozpozná svou IP adresu a odpoví
 - sestaví ARP zprávu s odpovědí, ve které uvede svou HW adresu
 - tuto zprávu pošle již přímo (unicast-em) uzlu A

IP adresa

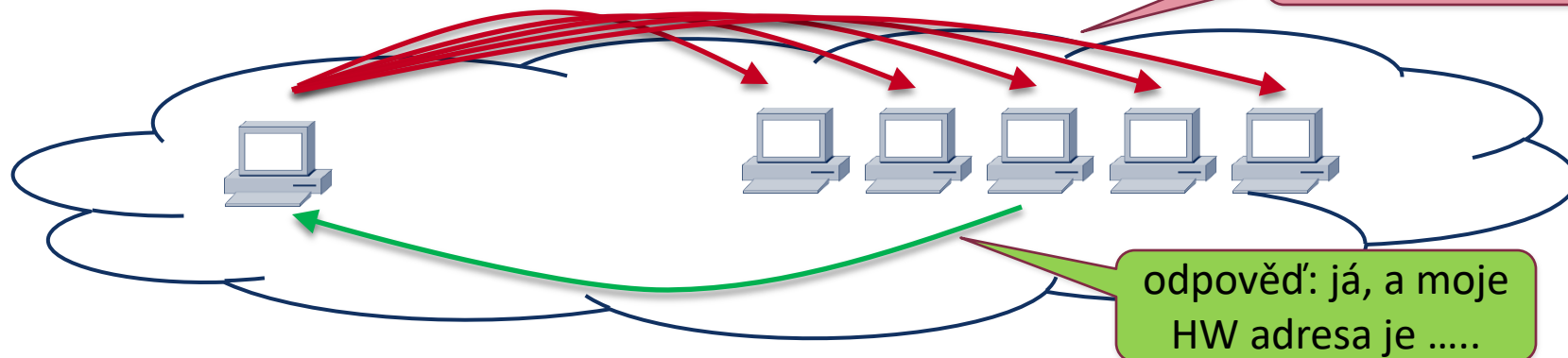

HW adresa

(např. Ethernetová adresa)

broadcast musí být k dispozici, jinak ARP nelze použít

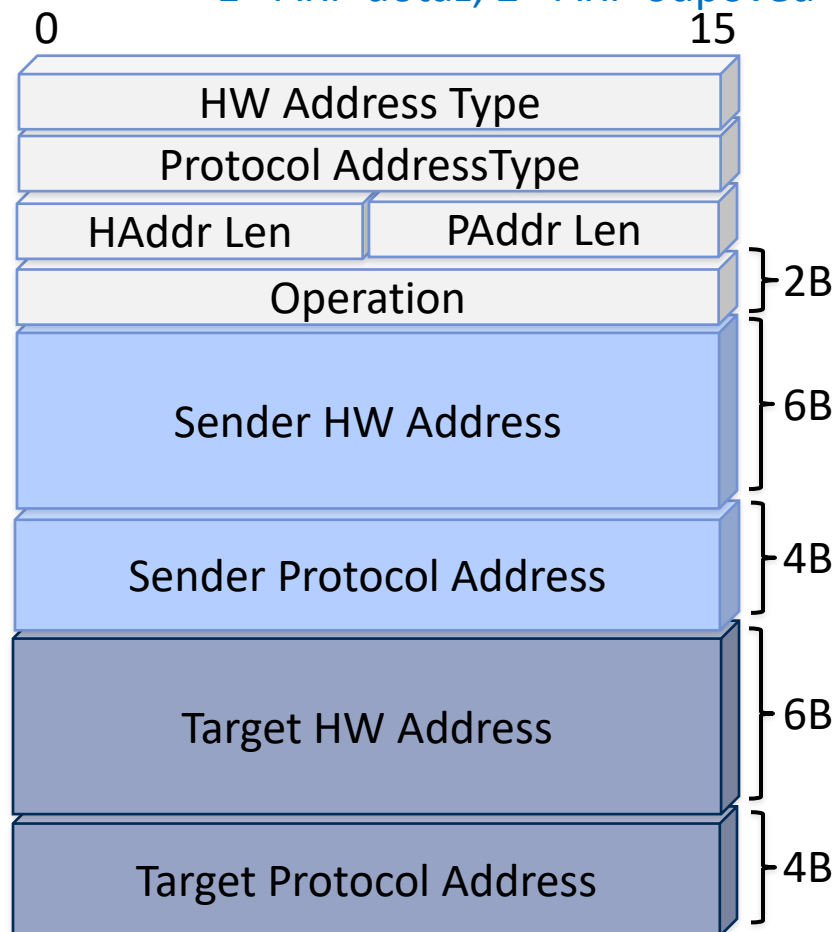
dotaz: kdo z vás má tuto IP adresu?

odpověď: já, a moje HW adresa je

protokol ARP

- do které vrstvy patří protokol ARP?
 - funguje jen v dané síti, nepřekračuje její hranice
 - kvůli tomu by měl patřit do vrstvy linkové, resp. vrstvy síťového rozhraní
- ARP zprávy se vkládají do linkových rámců a přenáší v těchto rámcích
 - stejně jako IP datagramy
 - které mají Ethertyp 0x0800
 - ARP má Ethertyp 0x0806
 - to řadí protokol ARP na síťovou vrstvu
- formát ARP zprávy
 - je stejný pro dotaz i odpověď
 - rozlišuje se jen položkou **Operation**
 - 1= ARP dotaz, 2= ARP odpověď

vyplní tazatel při dotazu:

- Sender HW Address = jeho HW adresa
- Sender Protocol Address = jeho IP adresa
- Target Protocol Address = IP adresa, na kterou se ptá

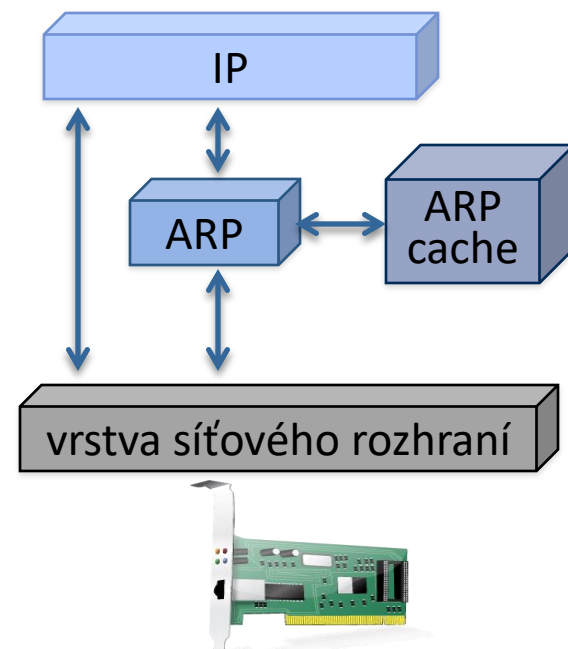
vyplní uzel, který odpovídá na dotaz:

- Target HW Address = jeho HW adresa

ARP cache

- protokol ARP má nezanedbatelnou režii
 - hlavně kvůli broadcastu
- je snaha optimalizovat jeho fungování
- a co nejvíce používat **ARP cache**
 - vyrovnávací paměť, ve které si ARP pamatuje výsledky převodů IP->HW
 - tzv. resolutions
 - představa: jde o tabulku, kde jsou informace o vazbách mezi IP a HW adresami (tzv. bindings)
- fungování ARP cache:
 - položky v ARP cache mohou být **statické**
 - pokud je to žádoucí, např. kvůli bezpečnosti
 - jinak jsou **dynamické**
 - musí být pravidelně zapomínány
 - aby mohly reflektovat změny v síti
 - a také osvěžovány
 - aby se omezovaly nové dotazy

IP adresa	HW adresa	vazba
192.168.1.1	00-14-6c-23-7f-32	dynamická
192.168.1.136	a4-67-06-55-ac-02	dynamická
192.168.1.255	ff-ff-ff-ff-ff-ff	statická

- výchozí situace:

- uzel A zná IP adresu uzlu B, a potřebuje znát jeho HW adresu

- postup:

- uzel A se podívá do své ARP cache

- pokud zde najde HW adresu k IP adrese uzlu B, končí
- uzel A sestaví a rozešle (linkovým broadcastem) ARP zprávu s dotazem

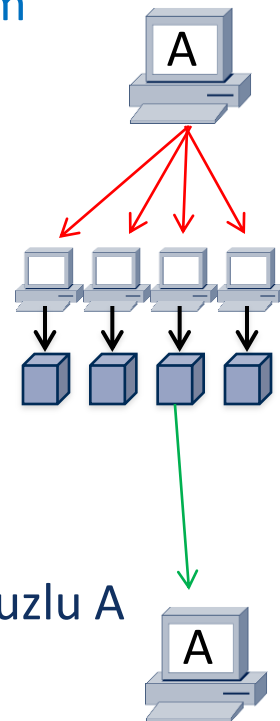
- vyplní v ní svou IP a HW adresu, a IP adresu uzlu B

- každý uzel v síti zachytí ARP zprávu (vysílanou broadcastem), a:

- vyjme ze zprávy vazbu (binding) mezi IP a HW adresu uzlu A
 - a pokud ji už má ve své ARP cache, tak ji osvěží (prodlouží její platnost)
- zjistí, zda je uzlem B (zda IP adresa uzlu B je jeho IP adresou)
 - pokud ne, ARP zprávu zahodí a končí

- uzel B:

- si do své ARP cache zanesou vazbu (binding) mezi IP a HW adresou uzlu A
 - nebo ji osvěží, pokud ji ve své ARP cache již měl
- sestaví ARP zprávu s odpovědí a odešle ji cíleně (unicast-em) uzlu A
 - v dotazu přehodí Sender/Target, příznak Dotaz/Odpověď a vyplní svou HW adresu

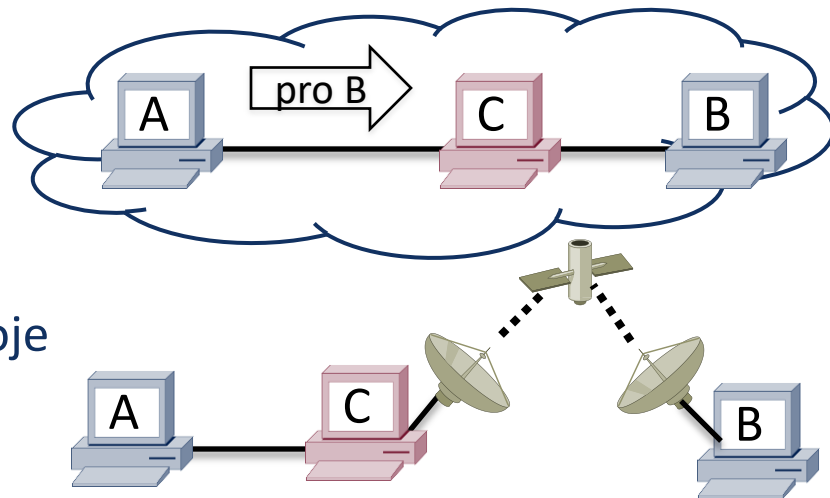

proxy ARP

- existují situace, kdy:
 - uzly A a B se nachází ve stejné síti, A chce komunikovat s B přímo, ale
 - uzel B je „schován“ za jiným uzlem (uzlem C) a není pro A přímo dosažitelný

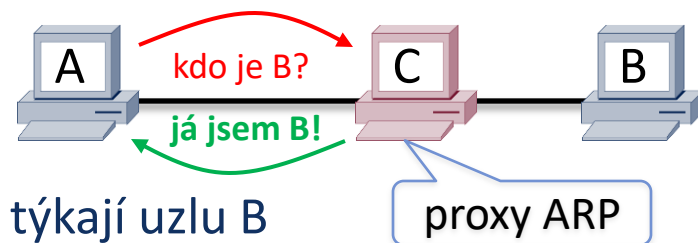
- například:

- je-li uzel B za „mobilním agentem“
 - používá se při realizaci mobility uzlů v IP
- je-li uzel B na spoji s extrémní latencí
 - například na druhé straně satelitního spoje
- je-li uzel B za směrovačem
 - který spojuje dvě části téže sítě
 - resp. spojuje dva segmenty, ale chceme aby se jednalo o jednu síť

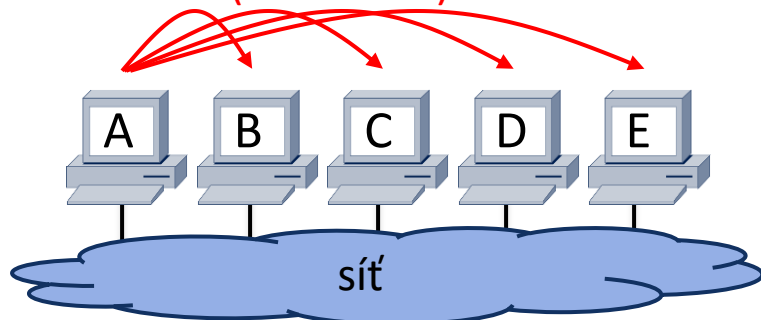
- fungování **proxy ARP** (ARP proxying):

- uzel C se chová, jako kdyby byl uzlem B
 - ve smyslu: odpovídá na ARP dotazy, které se týkají uzlu B
 - generuje ARP odpovědi, v nich místo HW adresy uzlu B uvádí svou HW adresu
- následně také „dostává“ veškerý provoz, určený uzlu B
 - a mělby ho uzlu B přeposílat (a od něj přebírat provoz v opačném směru)

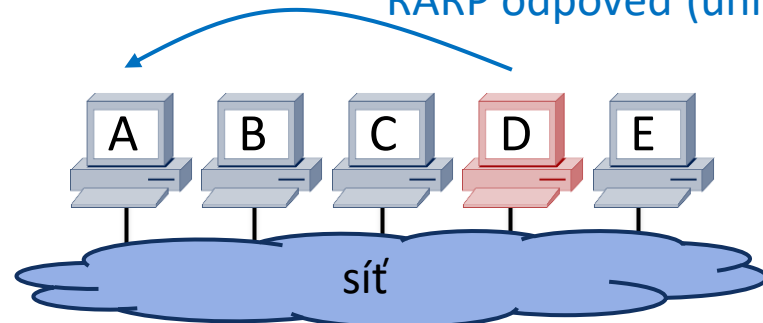

- fungování protokolu ARP lze obrátit (proto: Reverse ARP)
 - a dosáhnout tak převodu mezi HW a IP adresou
 - uzel zná svou HW adresu, a chce znát svou IP adresu
 - fakticky jde o (nejjednodušší variantu) přidělování IP adres jednotlivým uzlům
- postup:
 - uzel A, který nezná svou IP adresu, sestaví dotaz ve formě RARP zprávy
 - má stejný formát jako zpráva ARP, jen je „vyplněna opačně“ (obsahuje HW adr.)
 - a položka Operation má jiné hodnoty: 3 = RARP dotaz, 4 = RARP odpověď
 - uzel A vloží RARP zprávu do linkového rámce a ten rozešle pomocí broadcastu
 - příjemcem jsou všechny uzly v dané síti (dotaz se nedostane mimo danou síť)
 - ten uzel (D), který funguje jako RARP server, na dotaz odpoví (již pomocí unicastu)
 - pokud je takových uzlů více, může odpovědět kterýkoli z nich

RARP dotaz (broadcast)

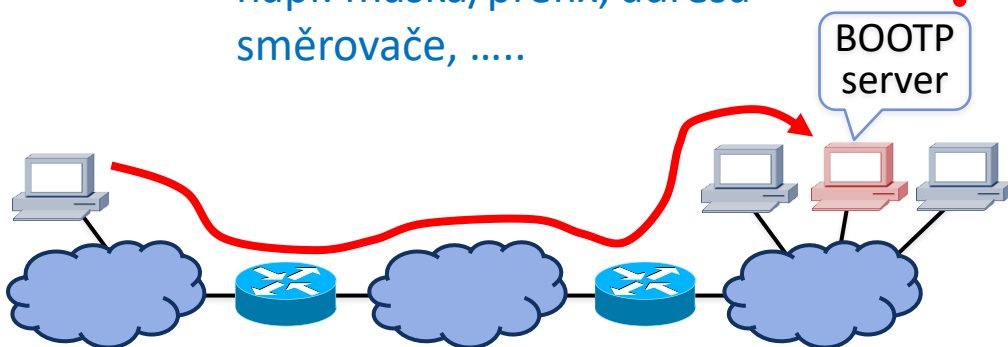

RARP odpověď (unicast)

protokol RARP vs. protokol BOOTP

- nevýhody protokolu RARP:
 - je starý a velmi jednoduchý
 - funguje na síťové vrstvě
 - dotazy se šíří pomocí linkového broadcastu
 - nefunguje v sítích bez broadcastu
 - RARP server musí být v každé síti
 - dotazy „neprojdou“ do jiných sítí
 - obsah RARP serveru musí být nastaven manuálně
 - **přiděluje se pouze IP adresa**
 - a nikoli již další potřebné parametry
 - např. maska/prefix, adresa směrovače,
- BOOTP (Bootstrap Protocol)
 - novější (RFC 951, 1985)
 - funguje na aplikační vrstvě
 - využívá transportní protokol UDP
 - dotazy se šíří pomocí IP broadcastu
 - BOOTP server se může nacházet v jiné síti
 - resp. jeden BOOTP server může „obsluhovat“ více sítí
 - vznik protokolu motivován potřebami bezdiskových stanic
 - které potřebují získat tzv. boot image
 - **dokáže přidělovat IP adresy i další údaje**
 - ale nikoli samotný boot image
 - na něj poskytne jen odkaz, stanice si jej pak musí stáhnout pomocí protokolu TFTP (Trivial FTP)

fungování protokolu BOOTP

- pokud jsou klient a server

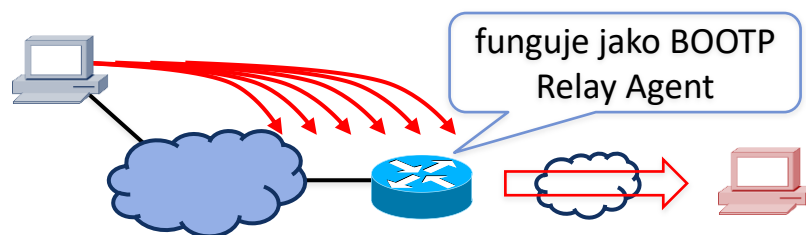
ve stejné síti

- klient odešle svůj dotaz na „broadcastovou“ IP adresu (255.255.255.255)
 - na dobře známý port 67 (na kterém server přijímá BOOTP dotazy)
- server odpovídá (možnosti):
 - pomocí unicastu na IP adresu klienta
 - klient již mohl znát svou IP adresu, uvedl ji v dotazu a pomocí BOOTP se ptal na „další věci“ – například na svůj boot image
 - pomocí unicastu na HW adresu klienta
 - pomocí IP broadcastu
 - na dobře známý port 68 (určený pro příjem BOOTP odpovědí)

- pokud jsou klient a server

v různých sítích

- klient pošle svůj dotaz IP broadcastem
 - který se šíří jen v jeho síti
 - nikoli do dalších sítí
- ve stejné síti, kde je klient, se musí nacházet **BOOTP Relay Agent**
 - obvykle zajišťuje směrovače
- který „zachytí“ broadcast a předá dotaz BOOTP serveru do té sítě, ve které se nachází
 - pokud nezná umístění serveru, předá dotaz do další sítě také broadcastem

protokol DHCP

- protokol BOOTP přiřazuje IP adresy trvale (staticky)
 - jakmile uzel dostane přidělenou IP adresu, může ji používat libovolně dlouho
- dnešní sítě potřebují přidělovat IP adresy dočasně (**dynamicky**)
 - na omezenou dobu – s možností následně přidělit stejnou IP adresu jinému uzlu
 - kvůli tomu, že koncové uzly se často „stěhují“ z jedné sítě do jiné sítě
- protokol **DHCP (Dynamic Host Configuration Protocol)**
 - je „evolucí“ protokolu BOOTP, navazuje na něj a využívá jeho principy fungování
- DHCP může přidělovat IP adresy:
 - **„ručně“ (manual allocation)**
 - správce sítě předepíše, jakou IP adresu má dostat konkrétní uzel
 - a BOOTP mu ji vlastně jen předá
 - **trvale (automatic allocation)**
 - IP adresu určí DHCP server sám, a přidělí ji trvale
 - na neomezenou dobu
 - používá se jen výjimečně
 - lepší už je „ručně“
 - **dočasně (dynamic allocation)**
 - IP adresu určí DHCP server sám, ale přidělí ji pouze na omezenou dobu

nejčastěji používaná varianta

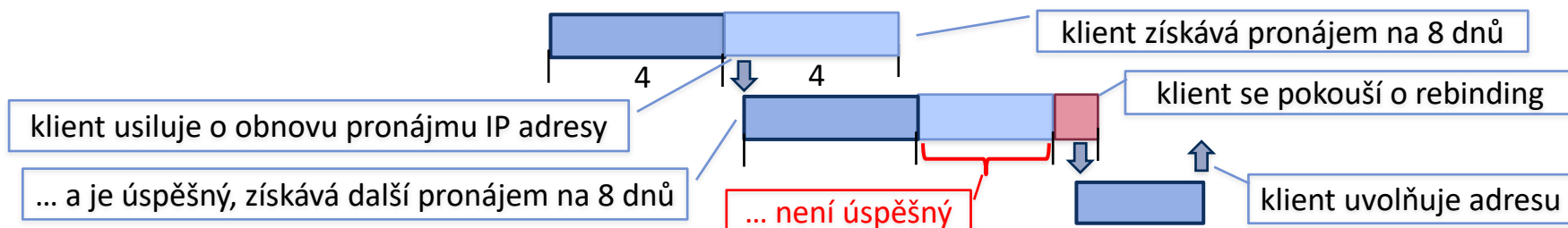
- původně:
 - uzel má svou IP adresu přidělenou (ve smyslu: je jejím držitelem, vlastníkem)
 - nemusí se starat o její obnovu/prodloužení či vrácení
 - nevýhodou je malá pružnost při hospodaření s IP adresami
- při dočasném přidělení (dynamic allocation):
 - uzel má svou IP adresu pouze dočasně pronajatu (leased)
 - a musí se aktivně starat (alespoň) o její obnovu
 - výhodou je větší pružnost při práci s IP adresami
- otázka:
 - na jak dlouho (dočasně) přidělovat IP adresy?
 - kratší doba = větší pružnost
 - ale menší „stabilita“ a větší režie
 - častější úkony spojené s přidělováním a obnovou
 - delší doba = menší pružnost
 - ale větší „stabilita“ a menší režie
- doba „pronájmu“ (**DHCP lease**)
 - může být například:
 - hodina
 - den
 - 3 dny (používá Microsoft)
 - týden
 - měsíc
 - rok (skoro už „trvalé“)

„pronájem“

chování DHCP klienta

- DHCP klient prochází různými stavy a provádí různé úkony:
 - **alokace**: klient ještě nemá IP adresu a žádá DHCP server o „pronájem“ IP adresy
 - žádá o DHCP lease
 - **realokace**: klient již má „pronajatou“ svou IP adresu, ale snaží si tento pronájem potvrdit
 - například poté, co prošel rebootem či byl na nějakou dobu vypnut
 - ale ještě trvá doba předchozího „pronájmu“
 - **obnova**: před koncem „pronájmu“ se klient snaží o jeho prodloužení
 - kontaktuje DHCP server se žádostí o prodloužení „pronájmu“
 - začíná to zkoušet od poloviny stávajícího pronájmu (timer T1 = 50% lease time)
 - **rebinding**: snaží se získat pronájem stejné IP adresy od jiného DHCP serveru
 - pokud se nepodaří obnova (např. když je původní DHCP server nedostupný), snaží se uzel o získání stejné IP adresy od jiného serveru (timer T2 = 87,5% l.t.)
 - **uvolnění**: klient „vrací“ pronajatou IP adresu ještě před koncem jejího pronájmu

- DHCP server může mít k dispozici jeden nebo více **adresních rozsahů**
 - tzv. **pools (scopes, ranges)**, ze kterých přiděluje (pronajímá) IP adresy
 - část z nich může být vyhrazena/rezervována, pro „ruční“ (manual) přidělení
 - a dynamicky se přidělují pouze adresy ze zbytku rozsahu
- DHCP server může poskytovat svým klientům i další údaje, například:
 - masku sítě
 - místní časové pásmo
 - seznam směrovačů
 - které „vedou ven“ ze sítě klienta
 - poskytovány jsou jejich 32-bitové IP adresy,
 - pořadí udává preferenci použití
 - seznam DNS serverů
 - pořadí vyjadřuje preferenci / prioritu
 - DNS jméno uzlu (klienta) a doménu
 - jméno a velikost souboru s boot image
 - server přesného času (time server)
 -

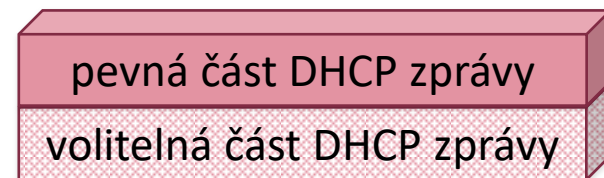
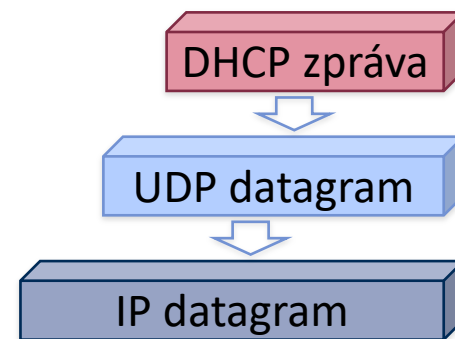
The screenshot shows the 'Network DHCP Server Settings' for a 'Subnet 192.168.0.0 / 255.255.255.0'. The interface is divided into two tabs: 'Network Interface' (selected) and 'Management LAN Interface'. The settings are as follows:

Setting	Value / Description
DHCP Server	☐ Enable DHCP Server
Gateway	[Empty field] The Default Gateway to assign.
Use interface address as gateway	☐ Use this interface as the DHCP Gateway.
Primary DNS	[Empty field] The primary DNS to assign.
Secondary DNS	[Empty field] The secondary DNS to assign.
Use this interface address as the DNS server	☐ Use the built-in DNS relay for DNS lookups. The DNS service must be enabled on the Services page
Domain Name	[Empty field] The Domain Name to assign.
Default Lease	[Empty field] The Default Lease Time.
Maximum Lease	[Empty field] The Maximum Lease Time.

Below the settings is an 'Apply' button. The 'Dynamic Address Allocation Pools' section shows 'No address pools currently allocated.' with an 'Add' button. The 'Reserved Addresses' section shows 'No addresses currently reserved.' with an 'Add' button.

- formát zpráv DHCP je rozšířením BOOTP

- je stejný pro dotaz i odpověď
- používá i stejný způsob šíření jako BOOTP
 - dotaz pomocí broadcastu,
 - odpověď pomocí unicastu (ARP)
 - odpověď pomocí broadcastu si uzel musí explicitně vyžádat
 - vkládá se do UDP datagramů
 - využívá porty 67 a 68 (jako BOOTP)

- DHCP zpráva má:

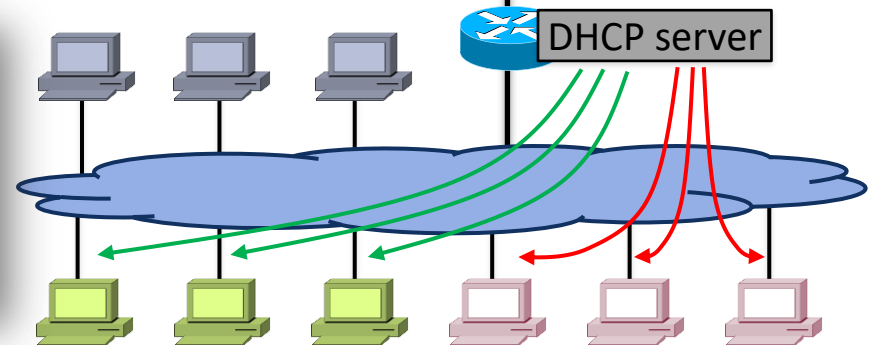
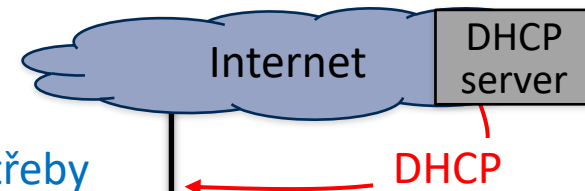
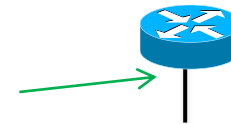
- pevnou (a povinnou část), obsahuje mj.
 - rozlišení dotazu/odpovědi
 - ID transakce (pro spárování dotazu a odpovědi)
 - HW adresu klienta (jde-li o dotaz)
 - IP adresu, „pronajímanou“ klientovi (u odpovědi)
- volitelnou rozšiřující část (**DHCP Options**), obsahuje:
 - všechny ostatní údaje, poskytované DHCP serverem
 - masku, časové pásmo, adresy směrovačů, adresy DNS serverů,

kvůli zpětné
kompatibilitě s BOOTP
(odpovědi DHCP serverů
mohou přijímat i BOOTP
klienti)

příklad využití DHCP

• předpokládejme domácí síť, která:

- využívá domácí bránu: plní roli směrovače i DHCP serveru
 - IP adresu pro své „vnější“ rozhraní dostává od ISP jako DHCP klient
- používá rozsah IP adres **192.168.1/24** (tj. adresy 192.168.1.1 až 192.168.1.254)
- tento rozsah je rozdělen na několik úseků, pro různé způsoby využití:
 - adresy **192.168.1.1 až 192.168.1.31** jsou vyhrazeny pro uzly, které nepotřebují DHCP
 - které mají svou IP adresu nastavenou pevně (staticky)
 - 192.168.1.1 je adresa rozhraní „místního směrovače“
 - adresy **192.168.1.32 až 192.168.1.254** jsou k dispozici pro DHCP (tzv. DHCP pool)
 - z toho některé (192.168.1.32 až 192.168.1.34) jsou rezervovány pro konkrétní uzly
 - DHCP server je **vždy přiděluje stejným uzlům**
 - ostatní jsou pomocí DHCP **přidělovány dynamicky**
 - ostatním uzlům, včetně „návštěvnických“, dle potřeby

Use Router as DHCP Server

Starting IP Address: 192 . 168 . 1 . 31

Ending IP Address: 192 . 168 . 1 . 254

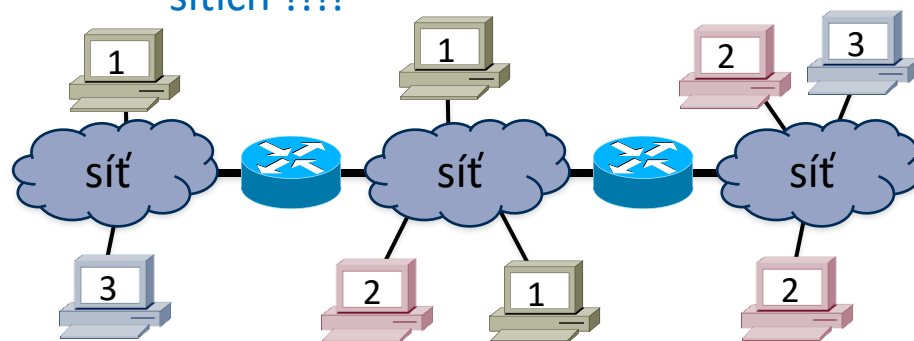
Address Reservation

#	IP Address	Device Name	MAC Address
1	192.168.1.32	HP LaserJet	00:14:38:DB:5F:EE
2	192.168.1.33	ZYXEL	00:23:F8:89:4A:FF
3	192.168.1.34	Grandstream VOIP	00:0B:82:01:EB:44
4			

IPv4 multicast

- připomenutí:
 - multicast(ing) je rozesílání od jednoho zdroje k více příjemcům
- vyžaduje:
 - adresaci („skupinové“ adresy)
 - v IPv4 jde o adresy třídy D
 - adresují celé skupiny uzlů
 - správu multicastových skupin
 - vytváření a rušení skupin
 - přidávání a odebrání uzlů atd.,
 - pro IPv4 řeší protokol **IGMPv4**
 - přenos datagramů
 - jejich směrování a doručování všem členům multicastových skupin
 - mají na starosti směrovače
 - **je to pro ně komplikované !!**
 - odesílatelem může být i uzel, který není členem multicastové skupiny

- otázka vrstvy:
 - multicast lze realizovat na linkové vrstvě
 - relativně jednoduché doručování
 - všechny uzly jsou ve stejné síti
 - multicast lze realizovat na síťové vrstvě
 - doručování mnohem složitější
 - protože uzly ve stejné multicastové skupině se mohou nacházet v různých sítích !!!!

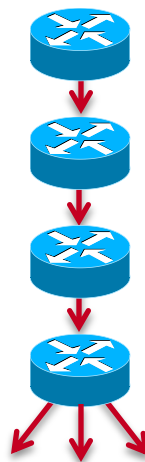

IPv4 multicast funguje na síťové vrstvě

- jeho implementace **není povinná**
 - ale jen volitelná
 - v praxi: minimální

IPv4 multicast

- doručování datagramů
 - vyžaduje speciální techniky směrování
- směrovače
 - musí mít informace o složení multicastových skupin
 - které se mohou průběžně měnit
 - musí mít informace o umístění uzlů z jednotlivých skupin
 - které se také může měnit
 - musí si budovat „distribuční stromy“
 - podle kterých distribuují datagramy uzlům v jednotlivých skupinách
 - duplikuje datagramy
 - když je doručuje více uzlům
 - musí dávat pozor, aby tak nečinil zbytečně
 - aby duplikoval co nejméně
 - co nejpozději
- chování hostitelských počítačů
 - každý musí vědět, do kterých multicastových skupin je zařazen
 - tato informace musí korespondovat s informacemi, které mají k dispozici směrovače
- protokol IGMP
 - **Internet Group Management Protocol**
 - je protokolem pro komunikaci mezi směrovači a hostitelskými počítači
 - pro potřeby správy multicastových skupin
 - sdílení informací o skupinách a členech
 - zprávy protokolu IGMP se vkládají do IP datagramů
 - obdobně, jako zprávy ICMP

- připomenutí:
 - protokol IP „neobsazuje“ vrstvu síťového rozhraní (linkovou a fyzickou vrstvu)
 - předpokládá, že zde bude použita jiná, již existující technologie
 - například: Ethernet

Point-to-Point

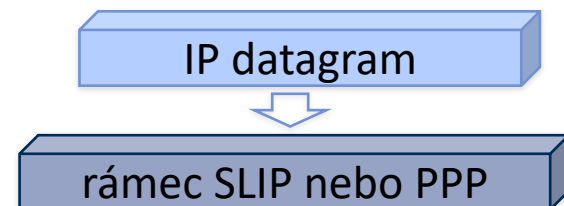

- problém:
 - když jde o jednoduchý dvoubodový spoj, je i nasazení Ethernetu zbytečný luxus
 - (polo)duplexní dvoubodový spoj nevyžaduje adresování, řízení přístupu,
 - kolize vznikat nemohou (není potřeba přístupová metoda)
 - není třeba adresovat (příjemce je „ten, kdo je na druhé straně“)
 - jedině, co je třeba zajistit, je samotný framing
 - neboli: členění dat do rámců a jejich přenos

byť jde o výjimku z pravidla
(že TCP/IP nepokrývá vrstvu
síťového rozhraní)

- řešení v rámci TCP/IP

- „udělat to ještě jednodušeji a levněji než Ethernet“, pomocí vlastních protokolů
 - **SLIP: Serial Line IP**
 - **PPP: Point-to-Point Protocol**
- jsou to linkové protokoly
 - přenáší linkové rámce, do kterých se vkládají IP datagramy

SLIP: Serial Line IP

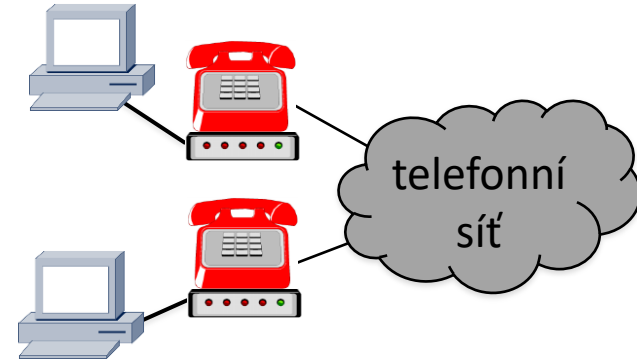
- velmi jednoduchý (znakově orientovaný) linkový protokol

- inspirovaný potřebami přenosu po sériových linkách

- například po telefonních linkách a modemech

- předpokládá, že data jsou přenášena asynchronně

- jako proud 8-bitových znaků

- protokol SLIP:

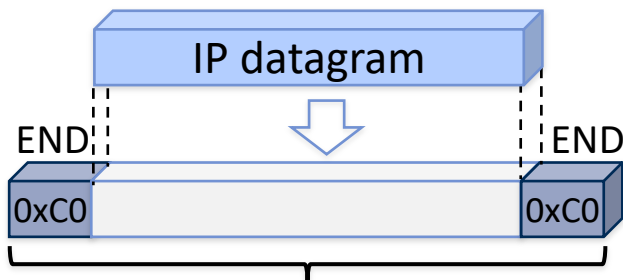
- rozděljuje proud 8-bitových znaků na jednotlivé rámce

- začátek a konec rámce vymezuje znakem END (0xC0, 11000000₂)

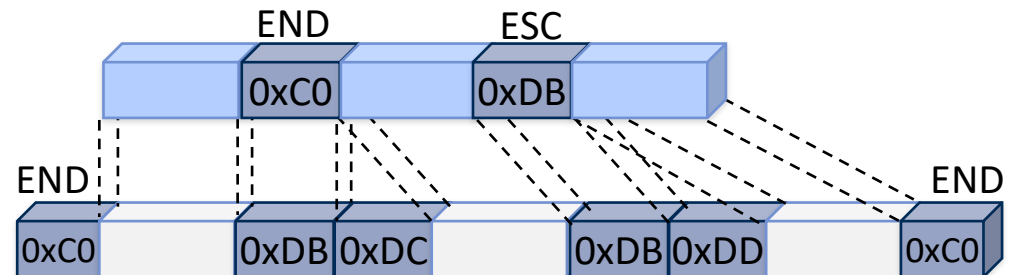
- musí zajišťovat i transparentci dat:

- pokud se v těle rámce vyskytne END, je nahrazen dvojicí ESC (0xDB) a 0xDC

- pokud se v těle rámce vyskytne ESC, je nahrazen dvojicí ESC (0xDB) a 0xDD

rámec protokolu SLIP

PPP: Point-to-Point Protocol

- do rámců protokolu SLIP lze vkládat pouze IP datagramy
 - není zde možnost vyjádřit, jakého typu je obsah rámce (proto: jen IP datagram)
- protokol PPP (Point-to-Point Protocol) je podstatně „bohatší“
 - je stále znakově orientovaným linkovým protokolem
 - tj. přenášená data chápe jako znaky, začátek a konec rámce označuje pomocí řídicích znaků, transparentci dat zajišťuje pomocí vkládání znaků
 - podporuje řízení linkového spoje (používá protokol **LCP**, **Line Control Protocol**)
 - dokáže navazovat spojení na linkové vrstvě, ukončovat spojení, dohodnout s protistranou parametry
 - podporuje autentizaci (ověření identity)
 - podporuje více variant autentizace, např.:
 - **PAP** (Password Authentication Protocol)
 - **CHAP** (Challenge-Handshake Authentication Protocol)
 - podporuje vkládání síťových paketů různých druhů
 - dokáže rozlišit jejich druh (nemusí jít jen o IP datagramy)
 - vychází vstříc potřebám různých síťových technologií (např. jejich adresování)
 - pomocí „řídicích protokolů“ (např. **IPCP**: Internet Protocol Control Protocol)

